

Міністерство освіти і науки України
Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки
Кафедра нової та новітньої історії України

ЗАТВЕРДЖЕНО

Проректор з науково-педагогічної
і навчальної роботи та рекрутації
проф. Аврилюк С. В.

«14» листопада 2016 р.

Історія України нового та новітнього часу

Робоча програма
нормативної навчальної дисципліни
підготовки бакалавра
напряму 6.020103 “Музейна справа та
охорона пам’яток історії і культури”

Луцьк - 2016

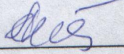
Робоча програма навчальної дисципліни “Історія України нового та новітнього часу” для студентів напряму підготовки 6.020103 “Музейна справа та охорона пам’яток історії і культури“.-” 2” січня, 2016 р. - 32 с.

Розробники: Баран Володимир Кіндратович, доктор історичних наук, професор
Кінд-Войтюк Наталія Василівна, кандидат історичних наук, доцент
Пришляк Володимир Васильович, кандидат історичних наук, доцент

Рецензент: Шабала Ярослав Миколайович, доктор історичних наук, професор

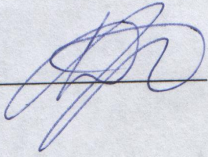
Робоча програма навчальної дисципліни затверджена на засіданні кафедри нової та новітньої історії України

Протокол № 9 від 23 листопада 2016 р.

Завідувач кафедри проф. Баран В. К.

Робоча програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною комісією історичного факультету

Протокол № 5 від 29 січня 2016 р.

Голова науково-методичної комісії факультету (інституту) Денисюк В. І.

Програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною радою університету

протокол № 6 від 17.02. 2016 р.

уп

Програма навчальної дисципліни «Історія України нового та новітнього часу», складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів спеціальності 6.020103 – «Музейна справа та охорона пам'яток історії і культури».

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Історія України нового та новітнього часу» є складний процес формування та розвитку українського народу, його діяльності в соціально-економічній, духовній, політичній і державній сферах з другої половини XVII і до сьогодення.

Міждисциплінарні зв'язки: з урахуванням знань дисципліни «Історія України» опановуються курси «Філософія», «Соціологія», «Політологія», «Економічна теорія», «Українська та зарубіжна культура».

Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів:
Змістовий модуль 1. Нова історія України.

Змістовий модуль II. Новітня історія України.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 446 годин / 12 кредитів ECTS.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни _____ денна форма навчання
Кількість кредитів – 12	0203 «Гуманітарні науки» 6.020302 «Історія»	нормативна
Модулів– 2 Змістовних модулів – 2 ІНДЗ: є Загальна кількість годин	Історія	Рік підготовки – 1-2 Семестр – 2,3,4 Лекції – 208 год. Практичні – 104 год.

– 446		
Тижневих годин (для денної форми навчання): Аудиторних – 4 Самостійної роботи – 1,3 Індивідуальної роботи – 1,3		<u>Самостійна робота – 68 год.</u> Індивідуальна робота – 66 год. Форма контролю: Залік – 2 семестр, екзамен – 4 семестр

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Історія України нового та новітнього часу» є формування у студентів цілісного та об'єктивного уявлення на рівні вимог вищої школи про особливості політичного, соціально-економічного, національно-культурного розвитку України у нову та новітню епоху.

Основними **завданнями** вивчення дисципліни «Історія України нового та новітнього часу» є:

- ❖ поглиблено вивчити найважливіші питання історії України окресленого періоду, звернувши увагу на відродженні української державності, зародження нових явищ в економічному житті українських земель, процес формування української ментальності, національних рухів, тенденції формування надбань української культури.

Вміння і навички, які отримають студенти в процесі вивчення дисципліни.

Навчальна дисципліна «Історія України нового та новітнього часу» дасть можливість студентам ознайомитися зі спеціальною науковою літературою, що стосується конкретних тем періоду, дозволить навчити студентів працювати з документами, аналізувати їх. В ході вивчення курсу студенти вироблятимуть вміння аргументувати свої погляди, вести дискусію, виступати з

повідомленнями і рефератами, кваліфіковано ставити запитання, оволодіватимуть навичками самостійної роботи.

Практичні заняття покликані закріпити та поглибити положення й матеріали лекційного курсу. Тому в процесі підготовки до семінарських занять обов'язковим є опрацювання списку літератури, що додається до планів занять. Крім того, практикується й регулярне реферування студентами новинок історичної наукової літератури.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати:

- зміст наукових категорій, що стосуються теми;
- основні джерела до вивчення нової та новітньої історії України;
- найважливіші наукові праці, присвячені темі;
- періодизацію нової та новітньої історії України, характеристику її ключових етапів;
- найбільш вагомі події та явища в історії України зазначеного періоду;
- головні постаті нової та новітньої історії України, їх роль і місце в розвитку суспільства;
- внутрішні механізми і зовнішні фактори еволюції суспільних відносин;
- загальні і особливі риси політичного, господарського, культурного процесу в Україні.

вміти:

- користуватися історичною і політологічною термінологією;
- аналізувати історичні події, давати оцінку діяльності історичних осіб;
- визначати причинно-наслідкові зв'язки, взаємодію окремих факторів суспільного життя;
- користуватися документальними джерелами, опрацьовувати наукову літературу;
- застосовувати набуті знання, вміння і навички у практичній, науковій та педагогічній роботі.

Навчальна дисципліна «Історія України нового та новітнього часу» дасть можливість студентам ознайомитися зі спеціальною науковою літературою, що стосується конкретних тем періоду, дозволить навчити студентів працювати з документами, аналізувати їх. В ході вивчення курсу студенти вироблятимуть вміння аргументувати свої погляди, вести дискусію, виступати з повідомленнями і рефератами, кваліфіковано ставити запитання, оволодіватимуть навичками самостійної роботи.

Практичні заняття покликані закріпити та поглибити положення й матеріали лекційного курсу. Тому в процесі підготовки до семінарських занять обов'язковим є опрацювання списку літератури, що додається до планів занять. Крім того, практикується й регулярне реферування студентами новинок історичної наукової літератури.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Нова історія України.

Тема 1. Визвольна війна в Україні середини XVII ст. (1648–1657 рр.).

Початковий період Хмельниччини (1648-1649 рр.). Джерельна база, історіографічний вступ та періодизація Хмельниччини. Передумови та підготовка війни. Зіновій-Богдан Хмельницький: нові штрихи до політичного портрету. Перший рік війни: від Жовтих Вод до Замостя. Тріумфальний в'їзд військ Б.Хмельницького до Києва і закладення основ української державності. Збаразько-Зборівська кампанія. Зборівський договір 18 серпня 1649 р. та його умови. „Реєстр Війська Запорізького...”

Тема 2. Хмельниччина. Продовження Визвольної війни у 1649-1653 рр.

Політико-адміністративний устрій на визволеній території. Внутрішня політика гетьманської адміністрації. Дипломатичні відносини Війська Запорозького. Битва під Берестечком: передумови, хід, причини поразки.

Білоцерківський мир 1651 р. та його умови. Відсіч польсько-шляхетській агресії у 1652–1653 рр. Битва під Батогом (1652): Жванецька облога (1653 р.). Загибель Т.Хмельницького.

Тема 3. Хмельниччина. Завершальний період Визвольної війни (1654-1657). Історичне значення Хмельниччини.

Військова рада у Переяславі 8 січня 1654 р., її хід та рішення. Державно-політичний характер українсько-російського договору 1654 р. Березневі статті. Доля оригіналів тексту договору. Російсько-польська війна і укр. землі. Віленське перемир'я 1656 р. Династичні наміри, останні та смерть Б.Хмельницького 1657 р. Місце Хмельниччини в історії України та Європи.

Тема 4. Україна після смерті Богдана Хмельницького. Гетьманування Івана Виговського (серпень 1657 р. – вересень 1659 р.).

Обрання гетьманом І.Виговського на Корсунській раді 25 жовтня 1657 р. Зовнішня та внутрішня політика нового гетьмана. Юрій Немирич та його ідея „Великого князівства Руського”. Гадяцький договір з Польщею 16 вересня 1658 р. Військові дії проти Московського царства. Конотопська битва 8 липня 1659 р.

Тема 5. Руїна. Гетьманування Юрія Хмельницького, Павла Тетері та Івана Брюховецького (вересень 1659 р. – червень 1668 р.).

Прихід до влади Ю.Хмельницького. Переяславські статті 1659 р. Слободищенський трактат 1660. Порухення територіальної єдності та двогетьманство в Україні. Проголошення гетьманом на Правобережжі П.Тетері. Чорна рада 17-18 червня 1663 р. Обрання лівобережним гетьманом І.Брюховецького. Андрусівське перемир'я 30 січня 1667 р. між Московським царством і Річчю Посполитою та його наслідки для українських земель.

Тема 6. Руїна. Гетьманування Петра Дорошенка, Дем'яна Многогрішного та Івана Самойловича (червень 1668 р. – липень 1687 р.).

Проголошення гетьманом обох сторін Дніпра П. Дорошенка 8 червня 1668 р. Гетьманство Д. Многогрішного. Глухівські статті 1669 р. з Московським царством. Гетьман І. Самойлович. Конотопські статті 1672 р. Кошовий отаман І.Сірко у протистоянні турецько-татарській агресії.

Російсько-турецька війна за українські землі 1676-1681 рр. Третє гетьманування Ю. Хмельницького. Бахчисарайський мир. „Вічний мир” між

Росією і Польщею 1686 р.: розподіл українських земель. Ліквідація самостійності української православної церкви у 1686 р.. Підпорядкування Київської митрополії Московському патріархатові.

Тема 7. Гетьманщина доби Івана Мазепи (липень 1687 р. – вересень 1709 р.).

Загальна характеристика вітчизняних і зарубіжних джерел та історіографії проблеми. І. Мазепа: генеалогія і шлях до влади. Коломацькі статті 1687 р. Повстання на Запоріжжі 1692 р. Петро Іваненко (Петрик).

Політичний, економічний та культурний розвиток Гетьманщини.

Українські землі під час Північної війни. Повстання С. Палія 1702-1704 рр. Д. Братковський. Зруйнування Батурина 2 листопада 1708 р. і Запорозької (Чортомлицької) Січі 14 травня 1709 р. Поразка шведсько-українських військ у Полтавській битві 1709 р.

Загадка смерті та поховання гетьмана. Суспільно-історичне значення доби І. Мазепи.

Тема 8. Гетьманування Пилипа Орлика на вигнанні (квітень 1710 р. – травень 1742 р.).

Мазепинець П. Орлик як перший український політичний емігрант. „Правовий уклад та конституції відносно прав і вольностей Війська Запорізького...” 5 квітня 1710. Похід на Правобережну Україну 1711 р. та крах турецької орієнтації. Дипломатична діяльність П.Орлика у 20-30-х рр. XVIII ст. Гетьманіч Григор Орлик (1702-1759) та його доля.

Тема 9. Україна за гетьманування Івана Скоропадського та Павла Полуботка (листопад 1708 – грудень 1724 р.).

Подальший наступ російського царизму на державність України за Івана Скоропадського (1708-1722). Перша Малоросійська колегія, її завдання і функції. Наказний гетьман Павло Полуботок (1722-1724) та його боротьба за збереження автономії Гетьманщини.

Тема 10. Гетьманщина наприкінці 20 – на початку 60-х рр. XVIII ст.: від Данила Апостола до Кирила Розумовського (жовтень 1727 р. – листопад 1764 р.).

Відновлення гетьманства за часів Д. Апостола. „Рішительні пункти” 1728 р. Генеральне слідство про маєтності 1729-1730 рр. Україна в період „Правління гетьманського уряду” 1734-1750 рр. „Права, за якими судиться малоросійський народ” 1743 р. Обрання гетьманом К.Розумовського 1750 р. Ліквідація українсько-російських кордонів 1754 р. Глухівська петиція 1763 р. Скасування інституту гетьманату 10 листопада 1764 р. та його наслідки.

Тема 11. Україна в перше десятиліття ліквідаційного періоду: від скасування гетьманства до зруйнування Запорізької Січі (1764-1775). Українська політика російського уряду Катерини II. Причини наростання гайдамацького руху на Правобережній Україні. Коліївщина. Репресії царизму і шляхти проти гайдамаків. Ліквідація Запорізької Січі. Царський маніфест від 3 серпня 1775 р. Останній кошовий отаман Петро Калнишевський. Козацькі формування після зруйнування Січі. Скасування козацького устрою на Слобожанщині у 1765 р.

Тема 12. Ліквідація Гетьманщини у 70-80-х рр. XVIII ст. Друга Малоросійська колегія та її компетенція. Політика П. Рум'янцева. Перетворення центральних установ Гетьманщини в департаменти Другої Малоросійської колегії. Ліквідація полково-сотенного устрою і утворення намісництв у 1781-1782 рр. Скасування військового устрою та відновлення кріпосного права на Лівобережжі 1783 р. Інкорпорація автономної Гетьманщини у 1782-1786 рр. Роль і місце Гетьманщини в українській історії.

Тема 13. Культура українських земель другої половини XVII – XVIII ст.

Загальна характеристика розвитку культури. Інтелектуальна еліта в суспільно-політичному та культурно-мистецькому житті Гетьманщини. Історизм українського фольклору козацько-гетьманської доби.

Тема 14. Структура української історії в XIX столітті.

Поняття «новітньої історії України» та «українського ХІХ століття». Історіографічна традиція та методологічні дискусії. «Етнічна» і «політична» концепції нації. Примордіалістська та модерністська версії генези української нації. Поняття «національна свідомість (ідентичність)». «Стадіальна» схема (періодизація) українського ХІХ століття. Джерельна база: актові та діловодні документи російських і австрійських органів державного управління, політичні твори і публіцистика, описові твори, документи політичних партій і організацій, статистичні джерела, періодика, мемуари. Перспективи досліджень історії України ХІХ століття.

Тема 15. Адміністративно-територіальний устрій та політична система України у складі Російської імперії.

Адміністративно-територіальний устрій. Самодержавство як політична система. Завершальна фаза інтегрування українських земель: ліквідація Гетьманщини, асимілятори і традиціоналісти. Включення Південної України та Криму до імперії. Кримська війна та Великі реформи 1860—1870-х років. Українські суспільні інститути у взаєминах із російським самодержавством. Модернізація політичної влади на початку ХХ століття. Державна служба в українських губерніях Російської імперії: чиновницький апарат у відносинах з центральною владою і місцевим населенням. Наддніпрянська Україна як об'єкт міжнародної політики.

Тема 16. Західноукраїнські землі під владою Австрійської монархії (кінець ХVІІІ - 40 рр. ХІХ ст.)

Територія, населення і адміністративний устрій. Характер політики австрійського уряду щодо українців. Адміністративно-територіальна структура «Королівства Галиції та Лодомерії». Реформи Марії-Терезії та Йосифа ІІ, їхня роль у розвитку національно-культурного життя Галичини й Буковини. Пробудження національного життя. «Руська трійця». Події революції 1848-1849 рр. на західноукраїнських землях. Головна руська рада. Скасування

кріпосного права. Українці у першому парламенті Австро-Угорщини. Повстанський рух. Л. Кобилиця.

Тема 17. Вітчизняна війна 1812 року і Україна.

Передумови Вітчизняної війни 1812 року. Участь українських козаків та селян у складі російської армії у бойових діях з Францією. Наслідки Вітчизняної війни 1812 року для України.

Тема 18. Економічний розвиток на Наддніпрянській Україні (до початку 1860 років). Селянські виступи.

Стан сільського господарства. Розклад феодально-кріпосницької системи і розвиток капіталізму. Інвентарна реформа на Правобережжі. Реформа управління державними селянами. Соціальне розшарування селянства. Розвиток промисловості. Внутрішня торгівля. Транспорт. Селянські рухи в першій чверті XVIII - середині XIX ст. У.Кармелюк. Київська „козаччина“. „Похід селян у Таврію за волею“.

Виступи військових поселенців і робітників.

Тема 19. Національне відродження на західноукраїнських землях та у Наддніпрянській Україні.

Освіта. Початкова і середня школи. Ліцеї. Харківський та Київський університети. Розвиток науки. Українська історіографія. Визначні українські історики першої половини XIX ст. Розвиток української мови і літератури. Т.Г. Шевченко. Усна народна творчість. Друкарство в Україні. Зародження професійного театру. Музика, живопис. Скульптура і архітектура. „Руська трійця“ - громадсько-культурне об'єднання на західноукраїнських землях.

Тема 20. Зародження опозиційних рухів у Наддніпрянській Україні.

Суспільно-політичний рух у Наддніпрянській Україні. Поширення західноєвропейських революційних ідей. Масонство. Діяльність декабристів в Україні.

Тема 21. Кирило-Мефодіївське товариство.

Кирило-Мефодіївське братство та його вплив на розвиток українського національного руху.

Тема 22. Розвиток культури в Наддніпрянській Україні.

Особливості розвитку культури. Освіта. Наука. Відкриття університетів, ліцеїв та гімназій. М.Маркевич, М. Костомаров, М.Максимович, Т.Осиповський, М.Остроградський, І.Срезневський. Література і фольклор. Т.Шевченко, І.Котляревський, П.Куліш, Г.Квітка-Основ'яненко, П.Гулак-Артемівський, І.Гребінка. Кобзарі, бандуристи, лірники. Розвиток культури в західноукраїнських землях. М.Левицький, І.Могильницький. Українське мистецтво. Живопис.

Тема 23. Аграрне питання в Наддніпрянській Україні - його вирішення у ХІХ ст.

Розвиток сільського господарства на Наддніпрянській Україні у ХІХ ст. Реформи адміністративно-політичного управління в 60 - 70-х роках ХІХ ст. Особливості економічного розвитку українських земель напередодні селянської реформи 1861 р. в Росії. Суспільний рух за проведення реформи. Законодавче скасування кріпосного права. Особливості і наслідки реформи в Україні. Реформи адміністративно-політичного управління: судова, земська, міського самоврядування, військова, шкільна, фінансова, цензурна та їх проведення в Україні. Вплив реформ 60 - 70-х років на соціально-економічний розвиток і політичне становище в Україні. Народна рада. Проголошення ідеї політичної незалежності України.

Тема 24. Західноукраїнські землі у другій половині ХІХ ст.

Народовці і «москвофіли». Культурно-освітнє товариство «Просвіта» у Львові. Літературне товариство ім. Т.Шевченка. Радикальний рух у Галичині.

Тема 25. Русифікаторська політика царизму в українських землях у ХІХ ст.

Національна політика російського царизму щодо України. «Хлопоманство». Польське повстання 1863 - 1864 рр. і Україна. Виникнення громад. Валуєвський циркуляр 1863 р. Емський указ 1876 р. М.Драгоманов, його діяльність за кордоном. Молоді громади. Братство тарасівців. Народницький рух в Україні. «Київська комуна». «Ходіння в народ» 1874 р. «Чигиринська змова».

Тема 26. Українські політичні партії на межі ХІХ-ХХ ст..

Утворення українських політичних партій. Програмові документи. Політичні лідери. Розвиток українського національного руху. М.Міхновський. Земсько-ліберальна опозиція царизму. Зародження українського націоналістичного руху. Поширення марксизму. Створення українських національних партій: РУП, «Спілка», УДП, УРП. Загальноросійські політичні партії в Україні. М. Грушевський у науковому і суспільному житті України к. XIX - поч. XX ст. Біографія. Громадська та наукова діяльність.

Змістовий модуль II. Новітня історія України.

Тема 1. Україна на початку XX ст.

Нові явища в соціально-економічному розвитку. Утворення монополістичних об'єднань. Індустріалізація українських степових регіонів. Економічна криза 1900 - 1903 рр. та її прояви в Україні. Становище населення. Кооперативний рух. Наростання національного руху в західноукраїнських землях. Україна в роки революції 1905 - 1907 рр. Масові соціальні виступи. Збройні повстання. Каральні експедиції. Діяльність громадських організацій, «Просвіти». Виникнення масової української преси. Боротьба в Державній думі за автономію України та українізацію освіти. Посилення національного гніту. Поширення ідеї незалежності України.

Тема 2. Аграрна політика Н. Столипіна і особливості проведення її в Україні. (Земельна реформа П.Столипіна та її вплив на Україну).

Тема 3. Культура українських земель під владою Російської імперії та західноукраїнських земель (друга пол. XIX - поч. XX ст.).

Політика русифікації. Освіта і наука. Доля недільних шкіл в Наддніпрянській Україні. Діяльність освітнього товариства «Просвіта» в Галичині. Відкриття нових вищих навчальних закладів. Відкриття кафедри історії України у Львівському університеті. Література. Творчість І.Франка, П.Грабовського, П.Мирного. Становлення національного театру. М.Кропивницький, М.Старицький, І.Карпенко-Карий (Тобілевич). Перша українська професійна трупа: М.Заньковецька, М.Садовський. Архітектура. Живопис. Музика. М.Лисенко. Українські підприємці-благодійники. Освіта.

Література: О.Олесь, В.Винниченко, М.Коцюбинський, В.Стефаник. Наука: М.Грушевський, О.Єфименко, Д.Багалій, Б.Грінченко, А.Кримський, Ф.Вовк. Видатні вчені-природознавці: С.Навалишин, В.Липський, Л.Симиренко, Д.Заболотний, М.Курако, І.Пулюй. Розвиток авіації. Архітектура. Музика: М.Лисенко, К.Стеценко, М.Леонтович. Живопис. Церковне життя.

Тема 4 Україна в роки Першої світової війни.

Українські землі напередодні війни. Плани щодо України Антанти і Троїстого союзу. Хід військових дій на території України в 1914 - 1916 рр. Господарська розруха. Захоплення російськими військами Галичини і Північної Буковини. Українські січові стрільці. Боротьба за автономію та самостійність України на фронті та в тилу. Союз визволення України, його політична платформа і практична діяльність.

Тема 5. Початок Української національної революції. Утворення Центральної Ради.

Україна напередодні 1917 р. Початок української національної революції.

Утворення центральної Ради, її склад і політична програма. М. С. Грушевський. Початок українізації армії. Виникнення Вільного козацтва.

Тема 6. Проголошення автономії України. Наростання політичної боротьби в Україні у липні–жовтні 1917 р.

Політичні партії в боротьбі за вплив на населення. Український національний Конгрес. II Всеукраїнський військовий з'їзд. I Універсал Центральної Ради. Утворення Генерального секретаріату. II Універсал Центральної Ради. «Тимчасова інструкція Генеральному секретаріату Тимчасового уряду на Україні». Корніловський заколот і Україна. З'їзд народів Росії в Києві.

Тема 7. Проголошення Української Народної Республіки. Суспільно-політичні та соціально-економічні перетворення Центральної Ради.

Підсумки виборів до Установчих зборів в Україні. Тактика більшовиків в Україні. Встановлення контролю Центральної Ради над Києвом. III Універсал і проголошення Української Республіки. Досягнення і невдачі Центральної Ради у зовнішній політиці.

Тема 8. Війна радянської Росії з Українською Народною Республікою. Проголошення незалежності УНР.

Ультиматум російського Раднаркому і початок війни більшовиків із Центральною Радою. Проголошення у Харкові радянської влади. Похід більшовицьких військ на Київ. Бій під Крутами. IV Універсал Центральної Ради та проголошення незалежності УНР. Перша спроба радянзації України. Регіональні «республіки». Ставлення населення до політичних сил в Україні.

Тема 9. Падіння УНР. Українська держава Павла Скоропадського. Мирний договір у Брест-Литовському. Вступ німецько-австрійських військ в Україну. Прийняття Конституції УНР. Гетьманський переворот. Причини падіння Центральної Ради. Внутрішня та зовнішня політика Української держави. Ставлення політичних партій до гетьманського режиму.

Тема 10. Західноукраїнська Народна Республіка. Проголошення ЗУНР. Є. Петрушевич. Організація держави на західноукраїнських землях. Злука УНР і ЗУНР. Польсько-український конфлікт. Створення Української Галицької армії. Наступ польських військ і відхід української армії до Збруча. Причини поразки ЗУНР. Поглинення Північної Буковини, Бессарабії та Закарпаття іноземними державами.

Тема 11. Друга УНР. Внутрішня та зовнішня політика Директорії. Утворення Директорії. Відновлення УНР. Політичний курс Директорії. С. Петлюра. Трудовий конгрес. Отаманщина. Більшовицька агресія проти УНР. Війська Антанти на Півдні України. Розклад армії УНР. Активізація військових дій радянської Росії з УНР. Причини поразки Директорії.

Тема 12. Відновлення радянської влади в Україні та її політика наприкінці 1918 – першій половині 1919 рр.

Формування більшовицького режиму в Україні. Х. Раковський. Політичний курс більшовиків в Україні у 1919 році. Націоналізація промисловості. Аграрна реформа. Продовольча диктатура, її суть. Селянські виступи. Становище українських партій.

Тема 13. Україна у другій половині 1919 р.

Наступ білогвардійців в Україні. Контрнаступ об'єднаних українських армій. Поразка армій УНР. Денікінський режим. Боротьба в білогвардійському підпіллі. Контрнаступ радянських військ і поразка денікінців.

Тема 14. Поразка національно-демократичної революції та утвердження більшовицької влади в Україні.

Відновлення більшовицького режиму. Формальне визнання радянською Росією незалежності УСРР. Всеукрревком. Вибори до рад. Відновлення політики «воєнного комунізму» в економіці та суспільному житті. Напрями комуністичного руху в Україні (КП(б)У, УКП (б), УКП). Варшавська угода та її наслідки. Припинення боротьби регулярних українських військ.

Тема 15. УСРР в роки «нової економічної політики» (1921–1928 рр.).

Внутрішнє і міжнародне становище. Політична криза на поч. 1921 р. Державний статус України в 1921–1922 рр. юридичне оформлення Союзу РСР. Статус УРСР у складі Радянського Союзу. НЕП і особливості його впровадження в Україні. Причини і масштаби голоду 1921–1923 рр. наслідки Нової Економічної Політики. Відбудова народного господарства. Початок курсу на індустріалізацію.

Тема 16. Зміна курсу суспільно-політичних та соціально-економічних перетворень в 1929–1939 рр. Індустріалізація та колективізація УСРР.

Перехід до форсованої індустріалізації. Директивне господарювання. Результати перших п'ятирічок. Перехід до прискореної колективізації. «Ліквідація куркульства як класу». Голодомор 1932–1933 рр. в Україні. Зміни в соціальному складі населення. Конституція УРСР 1936 р. Судові процеси. Масові репресії та їх жертви.

Тема 17. Західноукраїнські землі в 1919–1938 рр.

Правовий статус українських земель у складі Польщі, Румунії та Чехословаччини. Аграрні відносини, характер промисловості українських земель у Польщі. Створення УВО та її діяльність. «Пацифікація». УНДО, КПЗУ, ОУН. Характер політики румунського уряду щодо українців. Татарбунарське повстання. Особливості політичної боротьби в Закарпатті: русофільство,

русинство, українофільська течія. Надання автономії Карпатській Україні. Проголошення незалежності Карпатської України.

Тема 18. Національна політика, культура, освіта, мистецтво в УСРР в 1920–30-х рр.

Політика більшовиків у царині культури. «Українізація» (коренізація). Кампанія з ліквідації неписьменності дорослих. Українське національне відродження в літературі та його провідники. Літературно-художні об'єднання. Літературна дискусія 1925–1928 рр. Виникнення УАПЦ. Діяльність Академії наук. «Розстріляне відродження». Доля кобзарства і лірництва. Закриття і нищення храмів, культового майна і споруд. Ліквідація УАПЦ.

Тема 19. Україна в період Другої світової війни.

Радянсько-німецькі договори 1939 р. та західноукраїнські землі. Українські землі у статтях радянсько-німецького пакту про ненапад від 23 серпня 1939 р. та таємного протоколу до нього. Початок Другої світової війни. Вступ Червоної армії на територію Західної України; включення останньої до складу СРСР і возз'єднання з Українською РСР. Входження Бессарабії та Північної Буковини до СРСР. Встановлення німецької окупаційної влади на Лемківщині, Підляшші та Холмщині. Радянізація західних областей України.

Бойові дії влітку і восени 1941 р. Причини невдач Червоної армії. Оборона Одеси, Києва і Севастополя. Бойові дії навесні 1942 р. Окупаційний режим. Розчленування України. Масові знищення людей. Голокост. Народна боротьба на окупованій території. Дві течії руху Опору в Україні. Радянське підпілля і партизанський рух. ОУН на початку війни. Створення УПА. Початок розгрому загарбників в Україні. Битва за Лівобережну Україну і Донбас. Форсування Дніпра. Визволення Києва. Наступальні операції на Правобережжі і в Криму. Військові дії радянських партизанів і УПА. Завершальні бої. Початок відбудови промисловості, транспорту і сільського господарства. Депортація місцевого населення з Криму.

Внесок українського народу в розгром Німеччини та її сателітів. Втрати України у Другій світовій війні.

Тема 20. Післявоєнна відбудова і розвиток України в 1945 – середині 50-х рр.

Адміністративно-територіальні зміни. Внутрішньополітичне та економічне становище України. Українська РСР - співзасновниця ООН, інших міжнародних організацій. Особливості відбудови промисловості. Голод 1946-1947 рр., його причини, масштаби й наслідки. Радянізація західних областей України. Боротьба ОУН та УПА. Операція «Вісла». Україна на початку 50-х років. Початок десталінізації. Входження Кримської області до складу України. Культурне життя. Відбудова системи освіти. Впровадження обов'язкового семирічного навчання. Наука. Розгром генетики. Лисенківщина в Україні. Література і мистецтво. Становище письменників, діячів образотворчого мистецтва, істориків. Боротьба влади з «космополітизмом».

Тема 21. Наростання кризових явищ в суспільно-політичному житті у період середини 1960-х – першій половині 1980-х років.

Неосталінізм. Діяльність П.Шелеста в Україні. В.Щербицький. Відносини керівництва України з союзним центром. Наростання економічної кризи. Розбудова воєнно-промислового комплексу (ВПК). Посилення бюрократичного централізму. Стан колгоспно-радгоспної системи. Життєвий рівень населення. Становище у сфері науки, освіти, культури. Поглиблення ідеологізації та денационалізації. Досягнення українських учених та митців. Активізація опозиційного руху. Форми діяльності дисидентів. Репресії проти правозахисників. Утворення Української Гельсінської спілки (УГС). Релігійне дисидентство. Посилення переслідувань опозиції наприкінці 70-х - на початку 80-х років.

Тема 22. Перебудова. Розпад Радянського Союзу і відродження незалежності України.

Спроби оздоровлення суспільно-політичного життя у період проголошеної М.Горбачовим «перебудови». Погіршення економічної ситуації в Україні у

другій половині 80-х років. Чорнобильська катастрофа. Зростання політичної активності суспільства. Нові громадські об'єднання та рухи. Початок формування багатопартійності в Україні. Криза в Компартії. Декларація про державний суверенітет України 16 липня 1990 р. Спроба державного перевороту в Москві і Україна. Акт проголошення незалежності України 24 серпня 1991 р. Результати референдуму 1 грудня 1991 р. Вибори Президента України. Припинення існування СРСР. Історичне значення відновлення незалежності України.

Тема 23. Україна у період незалежності.

Заснування Збройних Сил України. Прийняття Конституції України. Прийняття державної символіки. Формування інституту громадянства та соціально-економічні реформи наприкінці ХХ – на початку ХХІ ст.: приватизація засобів виробництва, лібералізація цін, грошова реформа, диференціація суспільства. Інтегрування України у світове співтовариство.

4. Структура навчальної дисципліни

Тема	Кількість годин, відведених на:				Усього
	Лек.	Сем.	Сам. роб.	Інд. роб.	
Змістовий модуль 1. Нова історія України.					
Тема 1. Визвольна війна в Україні середини XVII ст. (1648–1657 рр.).	4	2	2	1	9
Тема 2. Хмельниччина. Продовження Визвольної війни у 1649-1653 рр.	4	2	2	1	9
Тема 3. Хмельниччина. Завершальний період Визвольної війни (1654-1657). Історичне значення Хмельниччини.	4	2	1	1	8
Тема 4. Україна після смерті Богдана Хмельницького. Гетьманування Івана Виговського (серпень 1657 р. – вересень 1659 р.).	4	2	2	1	9

Тема 5. Руїна. Гетьманування Юрія Хмельницького, Павла Тетері та Івана Брюховецького (вересень 1659 р. – червень 1668 р.).	6	2	1	1	10
Тема 6. Руїна. Гетьманування Петра Дорошенка, Дем'яна Многогрішного та Івана Самойловича (червень 1668 р. – липень 1687 р.).	4	2	1	1	8
Тема 7. Гетьманщина доби Івана Мазепи (липень 1687 р. – вересень 1709 р.).	4	2	2	1	9
Тема 8. Гетьманування Пилипа Орлика на вигнанні (квітень 1710 р. – травень 1742 р.).	4	2	1	1	8
Тема 9. Україна за гетьманування Івана Скоропадського та Павла Полуботка (листопад 1708 – грудень 1724 р.).	4	2	1	1	8
Тема 10. Гетьманщина наприкінці 20 – на початку 60-х рр. XVIII ст.: від Данила Апостола до Кирила Розумовського (жовтень 1727 р. – листопад 1764 р.).	6	2	1	1	10
Тема 11. Україна в перше десятиліття ліквідаційного періоду: від скасування гетьманства до зруйнування Запорізької Січі (1764-1775).	6	2	2	1	11
Тема 12. Ліквідація Гетьманщини у 70-80-х рр. XVIII ст.	4	2	2	1	9
Тема 13. Культура українських земель другої половини XVII – XVIII ст.	4	2	1	1	8
Тема 14. Структура української історії в XIX столітті.	4	2	1	1	8
Тема 15. Адміністративно-територіальний устрій та політична система України у складі Російської імперії.	4	2	1	1	8
Тема 16. Західноукраїнські землі під владою	6	2	1	1	10

Австрійської монархії (кінець XVIII - 40 рр. XIX ст.)					
Тема 17. Вітчизняна війна 1812 року і Україна.	4	2	1	1	8
Тема 18. Економічний розвиток на Наддніпрянській Україні (до початку 1860 років). Селянські виступи.	4	2	1	1	8
Виступи військових поселенців і робітників.	4	2	1	1	8
Тема 19. Національне відродження на західноукраїнських землях та у Наддніпрянській Україні.	4	2	1	1	8
Тема 20. Зародження опозиційних рухів у Наддніпрянській Україні.	4	2	2	1	9
Тема 21. Кирило-Мефодіївське товариство.	4	2	1	1	8
Тема 22. Розвиток культури в Наддніпрянській Україні.	4	2	1	1	8
Тема 23. Аграрне питання в Наддніпрянській Україні - його вирішення у XIX ст.	4	2	1	1	8
Тема 24. Західноукраїнські землі у другій половині XIX ст.	6	2	1	1	10
Тема 25. Русифікаторська політика царизму в українських землях у XIX ст.	6	2	2	1	11
Тема 26. Українські політичні партії на межі XIX-XX ст.	4	2	1	1	8
Разом за змістовий модуль 1.	116	52	36	26	230
Змістовий модуль II. Новітня історія України.					
Тема 1. Україна на початку XX ст.	4	2	1	1	8
Тема 2. Аграрна політика Н. Столипіна і особливості проведення її в Україні. (Земельна реформа П.Столипіна та її вплив на Україну.	4	2	1	1	8
Тема 3. Культура українських земель під владою Російської імперії та	4	2	2	2	10

західноукраїнських земель (друга пол. XIX - поч. XX ст.).					
Тема 4 Україна в роки Першої світової війни.	4	2	1	2	9
Тема 5. Початок Української національної революції. Утворення Центральної Ради.	4	2	2	3	11
Тема 6. Проголошення автономії України. Наростання політичної боротьби в Україні у липні–жовтні 1917 р.	4	2	1	2	9
Тема 7. Проголошення Української Народної Республіки. Суспільно-політичні та соціально-економічні перетворення Центральної Ради.	4	2	1	1	8
Тема 8. Війна радянської Росії з Українською Народною Республікою. Проголошення незалежності УНР.	4	2	1	2	9
Тема 9. Падіння УНР. Українська держава Павла Скоропадського.	4	2	1	1	8
Тема 10. Західноукраїнська Народна Республіка.	4	2	2	2	10
Тема 11. Друга УНР. Внутрішня та зовнішня політика Директорії.	4	2	1	1	8
Тема 12. Відновлення радянської влади в Україні та її політика наприкінці 1918 – першій половині 1919 рр.	4	2	1	1	8
Тема 13. Україна у другій половині 1919 р.	4	2	1	2	9
Тема 14. Поразка національно-демократичної революції та утвердження більшовицької влади в Україні.	4	2	2	1	9
Тема 15. УСРР в роки «нової економічної політики» (1921–1928 рр.).	4	2	1	2	9
Тема 16. Зміна курсу суспільно-політичних та соціально-економічних перетворень в 1929–1939 рр.	4	2	1	2	9

Індустріалізація та колективізація УСРР.					
Тема 17. Західноукраїнські землі в 1919–1938 рр.	4	2	2	2	10
Тема 18. Національна політика, культура, освіта, мистецтво в УСРР в 1920–30-х рр.	4	2	2	2	10
Тема 19. Україна в період Другої світової війни.	4	2	2	2	10
Тема 20. Післявоєнна відбудова і розвиток України в 1945 – середині 50-х рр.	4	4	2	2	12
Тема 21. Наростання кризових явищ в суспільно-політичному житті у період середини 1960-х – першій половині 1980-х років.	4	4	2	2	12
Тема 22. Перебудова. Розпад Радянського Союзу і відродження незалежності України.	4	2	2	2	10
Тема 23. Україна у період незалежності.	4	4	2	2	8
Разом за змістовий модуль 2.	92	52	32	40	216
Разом	208	104	68	66	446

5. Теми практичних (семінарських занять)

Тема	Кіл.
	год.
	сем.
Змістовий модуль 1. Нова історія України.	
Тема 1. Визвольна війна в Україні середини XVII ст. (1648–1657 рр.). 1. Ідея гетьманату та особливості формування державного устрою.	2
Тема 2. Хмельниччина. Продовження Визвольної війни у 1649-1653 рр. 1. Геополітичне становище і міжнародна дипломатія Війська Запорозького у 1649-1653 рр.	2

2. Соціальна структура і суспільні відносини.	
3. Економічний розвиток : землеволодіння, міста, торгівля.	
Тема 3. Хмельниччина. Завершальний період Визвольної війни (1654-1657). Історичне значення Хмельниччини.	2
1. Українсько-російська угода 1654 р. Переяславська легенда.	
2. Зовнішня політика Богдана Хмельницького у 1655-1657 рр.	
Тема 4. Україна після смерті Богдана Хмельницького. Гетьманування Івана Виговського (серпень 1657 р. – вересень 1659 р.).	2
Тема 5. Руїна. Гетьманування Юрія Хмельницького, Павла Тетері та Івана Брюховецького (вересень 1659 р. – червень 1668 р.).	2
Тема 6. Руїна. Гетьманування Петра Дорошенка, Дем'яна Многогрішного та Івана Самойловича (червень 1668 р. – липень 1687 р.).	2
Тема 7. Гетьманщина доби Івана Мазепи (липень 1687 р. – вересень 1709 р.).	2
Тема 8. Гетьманування Пилипа Орлика на вигнанні (квітень 1710 р. – травень 1742 р.).	2
Тема 9. Україна за гетьманування Івана Скоропадського та Павла Полуботка (листопад 1708 – грудень 1724 р.).	2
Тема 10. Гетьманщина наприкінці 20 – на початку 60-х рр. XVIII ст.: від Данила Апостола до Кирила Розумовського (жовтень 1727 р. – листопад 1764 р.).	2
Тема 11. Україна в перше десятиліття ліквідаційного періоду: від скасування гетьманства до зруйнування Запорізької Січі (1764-1775).	2
Тема 12. Ліквідація Гетьманщини у 70-80-х рр. XVIII ст.	2
Тема 13. Культура українських земель другої половини XVII – XVIII ст.	2
Тема 14. Структура української історії в XIX столітті.	2
Тема 15. Адміністративно-територіальний устрій та політична система України у складі Російської імперії.	2
Тема 16. Західноукраїнські землі під владою Австрійської монархії (кінець XVIII - 40 рр. XIX ст.)	2
Тема 17. Вітчизняна війна 1812 року і Україна.	2

Тема 18. Економічний розвиток на Наддніпрянській Україні (до початку 1860 років). Селянські виступи.	2
Виступи військових поселенців і робітників.	2
Тема 19. Національне відродження на західноукраїнських землях та у Наддніпрянській Україні.	2
Тема 20. Зародження опозиційних рухів у Наддніпрянській Україні.	2
Тема 21. Кирило-Мефодіївське товариство.	2
Тема 22. Розвиток культури в Наддніпрянській Україні.	2
Тема 23. Аграрне питання в Наддніпрянській Україні - його вирішення у XIX ст.	2
Тема 24. Західноукраїнські землі у другій половині XIX ст.	2
Тема 25. Русифікаторська політика царизму в українських землях у XIX ст.	2
Тема 26. Українські політичні партії на межі XIX-XX ст.	2
Разом за змістовий модуль 1.	52
Змістовий модуль II. Новітня історія України.	
Тема 1. Україна на початку XX ст.	2
Тема 2. Аграрна політика Н. Столипіна і особливості проведення її в Україні. (Земельна реформа П.Столипіна та її вплив на Україну.	2
Тема 3. Культура українських земель під владою Російської імперії та західноукраїнських земель (друга пол. XIX - поч. XX ст.).	2
Тема 4 Україна в роки Першої світової війни.	2
Тема 5. Початок Української національної революції. Утворення Центральної Ради.	2
Тема 6. Проголошення автономії України. Наростання політичної боротьби в Україні у липні–жовтні 1917 р.	2
Тема 7. Проголошення Української Народної Республіки. Суспільно-політичні та соціально-економічні перетворення Центральної Ради.	2
Тема 8. Війна радянської Росії з Українською Народною Республікою. Проголошення незалежності УНР.	2
Тема 9. Падіння УНР. Українська держава Павла Скоропадського.	2
Тема 10. Західноукраїнська Народна Республіка.	2
Тема 11. Друга УНР. Внутрішня та зовнішня політика Директорії.	2
Тема 12. Відновлення радянської влади в Україні та її політика наприкінці 1918 – першій половині 1919 рр.	2
Тема 13. Україна у другій половині 1919 р.	2
Тема 14. Поразка національно-демократичної революції та утвердження більшовицької влади в Україні.	2

Тема 15. УСРР в роки «нової економічної політики» (1921–1928 рр.).	2
Тема 16. Зміна курсу суспільно-політичних та соціально-економічних перетворень в 1929–1939 рр. Індустріалізація та колективізація УСРР.	2
Тема 17. Західноукраїнські землі в 1919–1938 рр.	2
Тема 18. Національна політика, культура, освіта, мистецтво в УСРР в 1920–30-х рр.	2
Тема 19. Україна в період Другої світової війни.	2
Тема 20. Післявоєнна відбудова і розвиток України в 1945 – середині 50-х рр.	4
Тема 21. Наростання кризових явищ в суспільно-політичному житті у період середини 1960-х – першій половині 1980-х років.	4
Тема 22. Перебудова. Розпад Радянського Союзу і відродження незалежності України.	2
Тема 23. Україна у період незалежності.	4
Разом за змістовий модуль 2.	52
Разом	104

№ з/п	Назва та зміст заняття
1.	<p>Військо Запорізьке – українська козацька держава доби Хмельниччини.</p> <p>1. Ідея гетьманату та особливості формування державного устрою.</p> <p>2. Геополітичне становище і міжнародна дипломатія Війська Запорозького у 1649-1653 рр.</p> <p>3. Соціальна структура і суспільні відносини.</p> <p>4. Економічний розвиток : землеволодіння, міста, торгівля.</p> <p>5. Українсько-російська угода 1654 р. Переяславська легенда.</p> <p>6. Зовнішня політика Богдана Хмельницького у 1655-1657 рр.</p>
2.	<p>Руїна та її вплив на характер міждержавних відносин.</p> <p>1. Геополітичні причини громадянської війни в Україні.</p> <p>2. Три гетьманування Ю. Хмельницького. Переяславські статті 1659 рр. Слободищенський трактат 1660 р.</p> <p>3. Спроба встановлення нового контролю над Україною згідно</p>

	<p>Батуринських статей 166 р. та Московських статей 1665 р. Івана Брюховецького.</p> <p>4. Обмеження гетьманської влади за договорами Дем'яна Многогрішного 1669 року та Івана Самойловича 1672 р. та 1674 р.</p>
3.	<p>Зовнішня і внутрішня політика Гетьманщини доби Івана Мазепи (1679-1709)</p> <p>1. Політика російського уряду щодо України на зламі XVII – XVIII ст. Коломацькі статті.</p> <p>2. Північна війна і українські землі між Росією, Швецією та Польщею.</p> <p>3. Основні напрямки соціально-економічної політики І. Мазепи.</p> <p>4. Розвиток сільського господарства, промислів і торгівлі.</p>
4.	<p>Запорізька Січ у другій половині XVII – XVIII ст.</p> <p>1. Військо Запорізьке низове в період Хмельниччини і Руїни.</p> <p>2. Боротьба проти турецько-татарської загрози. Іван Сірко.</p> <p>3. Запоріжжя доби Івана Мазепи. Повстання Петра Іваненка (Петрика).</p> <p>4. Кошовий – мазепинець Кость Гордієнко. Зруйнування Січі 1709 р.</p> <p>5. Кам'янська і Олешківська Січі (1709-1733)</p> <p>6. Суспільно-політичний устрій Січі.</p>
5.	<p>Народно-визвольні рухи в Україні XVIII ст.</p> <p>1. Політичні та соціально-економічні передумови загострення визвольної боротьби: національне та селянське питання.</p> <p>2. Перші гайдамацькі виступи на Правобережжі у першій половині XVIII ст.</p> <p>3. Зародження і розвиток опришківського руху в Карпатському регіоні. Апогей опришківства.</p> <p>4. Селянські рухи на Лівобережжі та Слобожанщині.</p> <p>5. Причини, початок та три етапи Коліївщини 1768 р.</p> <p>6. Повстання в с. Турбаях 1789-1793 рр.</p>
6.	Ліквідація автономної Гетьманщини.

	<p>1. Останні роки гетьманату (1750-1754). Кирило Розумовський та його реформаторська діяльність.</p> <p>2. Боротьба старшини за українські права та вольності. Глухівська петиція 1763 р.</p> <p>3. Посилення антиукраїнської політики царизму. Скасування інституту гетьманства 1764 рр.</p> <p>4. II Малоросійська колегія. Політика генерал губернатора П. Румянцева на Лівобережній Україні.</p> <p>5. Законодавча комісія 1767-1768 рр.</p> <p>6. Наступ на залишки автономного устрою Гетьманщини у 70-80 рр. XVIII ст.</p>
7.	<p>Культура українських земель другої половини XVII – XVIII ст.</p> <p>1. Вплив політичних чинників на розвиток культури та формування українського народу.</p> <p>2. Розвиток освіти, науки та книгодрукування.</p> <p>3. Феномен козацького бароко: архітектура, малярство, музичне життя.</p> <p>4. «Література канцеляристів». Історизм українського фольклору.</p>
8.	<p>Структура української історії в XIX столітті</p> <p>1) Поняття «новітньої історії України» та «українського XIX століття».</p> <p>2) Періодизація історії України XIX століття.</p> <p>3) Історіографічна традиція та методологічні дискусії. Джерельна база.</p> <p>4) Перспективи досліджень історії України XIX століття.</p>
9.	<p>Адміністративно-територіальний устрій та політична система України у складі Російської імперії</p> <p>1) Адміністративно-територіальний устрій. Російське самодержавство як політична система.</p> <p>2) Завершальна фаза інтегрування українських земель: ліквідація Гетьманщини, асимілятори і традиціоналісти. Включення Південної</p>

	<p>України та Криму до Російської імперії. Правобережна Україна: річпосполитський спадок і нові російські порядки.</p> <p>3) Кримська війна та Великі реформи 1860—1870-х років. Особливості реформаторської політики на території України.</p> <p>4) Модернізація політичної влади на початку ХХ століття: приклад підросійської України.</p> <p>5) Державна служба в українських губерніях Російської імперії: чиновницький апарат у відносинах з центральною владою і місцевим населенням.</p>
10.	<p>Форми взаємодії держави і суспільства в українських регіонах у складі монархії Габсбургів</p> <p>1) Адміністративно-територіальний поділ. Організація австрійської державної влади на території Галичини, Буковини і Закарпаття.</p> <p>2) Реформи «освіченого абсолютизму». Українське австрофільство.</p> <p>3) Вплив конституційних і децентралізаторських реформ 1860-х років у Габсбурзькій монархії на становище українців.</p> <p>4) Українське представництво в австрійських державних (Державна рада) і крайових (Галицький і Буковинський сейми) парламентських установах.</p>
11.	<p>Соціальна структура населення й економічний розвиток України</p> <p>1) Соціальні стани у Наддніпрянській Україні до 1860-х років. Аграрна реформа 1861 року. Столипінська аграрна реформа. Ментальність і соціальна поведінка українських селян.</p> <p>2) Індустріалізація: економічний і соціальний аспекти. Міста підросійської України як промислові, торговельні та фінансові центри. Залізничний транспорт. Цукрова промисловість. Україна в міжнародній торгівлі зерном.</p> <p>3) Соціальні верстви в Галичині, на Буковині й Закарпатті: шляхта, селяни, міщани. Економічне становище українських регіонів у складі Габсбурзької монархії (до 1848 року).</p> <p>4) Аграрне законодавство Марії Терезії та Йосифа II. Аграрна</p>

	<p>реформа 1848 року. Індemnізація, пропiнація, сервітути.</p> <p>5) Повсякденне життя галицького, буковинського та закарпатського села. Міста й містечка. Ремісниче виробництво і початки індустріалізації.</p>
12.	<p>Етнічний склад населення України. Росіяни на Україні: сфери присутності, політичні позиції, майновий статус, форми громадської активності</p> <p>1) Етнічний склад населення Наддніпрянської України.</p> <p>2) Росіяни на Україні: військові, дворяни, чиновники. Старообрядці (старовіри). Російська інтелігенція на Україні.</p> <p>3) Російська колонізація України у зв'язку з індустріалізацією Донецько-Придніпровського регіону.</p> <p>4) Опозиційна та революційна діяльність росіян на Україні: декабристи й народники. «Малоросійський патріотизм» росіян Наддніпрянщини.</p> <p>5) «Українське питання» у політиці влади і російській громадській думці.</p>
13.	<p>Поляки на Україні у складі Російської та Австрійської (Австро-Угорської) імперій</p> <p>1) Чисельність і розселення поляків у підросійській Україні. Польська земельна власність.</p> <p>2) Поляки в соціо-етнічних конфліктах на Україні: російсько-польський і польсько-український антагонізми в земельному питанні. Листопадове (1830 року) і Січневе (1863 року) повстання.</p> <p>3) Польська культурно-інтелектуальна присутність на Правобережній Україні. Образ України («Руси») й українця («русина») у польській громадсько-політичній думці XIX століття.</p> <p>4) Польське населення Галичини й Буковини: соціально-демографічна характеристика. Польський шляхетський маєток. Аристократичні роди.</p> <p>5) Галичина в контексті загальнопольського національного питання.</p>

	<p>Еволюція «української програми» в ідеології та діяльності польських політичних сил. Спроби польсько-українського порозуміння.</p> <p>б) Культурно-інтелектуальне життя поляків у Галичині й на Буковині.</p>
14.	<p>Неслов'янське населення України у складі Російської та Австрійської (Австро-Угорської) імперій</p> <p>1) Розселення євреїв у Російській імперії. Формування «смуги осілості». Правове становище і демографічні процеси. Структура зайнятості єврейського населення.</p> <p>2) Громадсько-політичне та культурне життя єврейського населення у підросійській Україні. Єврейські політичні партії та організації. Антисемітизм. Єврейські погроми.</p> <p>3) Правове та економічне становище євреїв у монархії Габсбургів. Вплив революційних подій 1848—1849 років на єврейське життя в Галичині, на Буковині й Закарпатті. Єврейське національне відродження, політичне життя. Українсько-єврейські відносини.</p> <p>4) Німецькі колонії на Україні. Меноніти. Внесок німецьких колоністів у розвиток сільського господарства України.</p> <p>5) Румунське населення Буковини, угорське населення Закарпаття: демографічна характеристика та національно-правовий статус.</p> <p>б) Кримські татари. Кримськотатарське відродження ХІХ століття (Ісмаїл Гаспринський).</p>
15.	<p>Українське «національне відродження» в контексті європейської історії кінця ХVІІІ — першої половини ХІХ століть</p> <p>1) Вплив Французької революції на ідейний клімат Центрально-Східної Європи. Принцип суверенітету нації. Вплив німецького Романтизму на розвиток українського національного руху.</p> <p>2) Тяглисть козацького (малоросійського) патріотизму. Українські автономісти під час російсько-французької війни 1812 року.</p> <p>Українське масонство.</p>

	<p>3) Харківські романтики. «Ідеологічна» функція літературної творчості Івана Котляревського і Тараса Шевченка.</p> <p>4) Ідея слов'янської взаємності та «український месіанізм». «Руська трійця». Кирило-Мефодіївське товариство. Ідейні передумови революції 1848 року.</p> <p>5) «Українське питання» у баченні російської та австрійської влади й громадськості.</p>
16.	<p>Інституційний розвиток українського руху в середині та другій половині ХІХ століття</p> <p>1) Інтелектуальні співтовариства як засіб інституціоналізації українського руху в Російській імперії: Громадівські гуртки 1860-х років. Хлопомани. Стара Київська громада. Редакційні гуртки «Основи» та «Киевской старины». Одеське товариство історії та старожитностей. Київська археографічна комісія. Південно-Західний відділ Російського географічного товариства. Археологічні з'їзди.</p> <p>2) Утворення перших українських політичних організацій у Російській імперії: Братство тарасівців. Загальна українська безпартійна демократична організація. Революційна українська партія.</p> <p>3) Реакція російської громадськості й імперської влади на розвиток українського руху (Валуєвський циркуляр, Емський указ та ін.).</p> <p>4) Формування інституційної інфраструктури українського руху в Австрійській (Австро-Угорській) монархії: Ставропігійський інститут у Львові. Головна Руська Рада. Народоверхівські громади. Товариство «Просвіта». Товариство ім. М. Качковського. Наукове товариство імені Шевченка. Українське представництво («Руський клуб») у Галицькому крайовому сеймі. Редакційні гуртки «Слова» та «Діла».</p> <p>5) Діяльність політичних товариств: «Руська рада» і «Народна рада». Утворення українських політичних партій у Галичині:</p>

	<p>Русько-українська радикальна партія, Українська національно-демократична партія, Українська соціал-демократична партія.</p> <p>б) «Українське питання» в політиці австрійської влади. Вплив зовнішніх чинників на формування політики Відня щодо українців.</p>
17.	<p>Ідейні основи українського руху в другій половині XIX століття</p> <p>1) Народництво («народолюбство») як світоглядна основа українського руху в Російській імперії. Концептуалізація національної історії: історіософія М. Костомарова, В. Антоновича, М. Грушевського. Світогляд, історіософія та ідеологія П. Куліша.</p> <p>2) Політичні ідеї М. Драгоманова. «Культурницька» і «політична» течії в українському русі. Ідея національної єдності українців.</p> <p>3) Національно-політичні орієнтації українського суспільства в Галичині, на Буковині й Закарпатті: русофільство («москвофільство»), полонофільство, українофільство.</p> <p>4) «Соціалізація» національної ідеї в Галичині. Філософський світогляд Івана Франка. «Націоналізація» селянства.</p>
18.	<p>Модернізація українського суспільства на початку XX століття</p> <p>1) Політизація українського руху на Наддніпрянській Україні. Українська політична думка: між федеративністю і самостійністю.</p> <p>2) Вплив революції 1905—1907 років на український рух. Українська громада в Державній Думі. Українська інтелігенція та селянство: проблеми взаємодії.</p> <p>3) Розгортання масового українського національного руху в Галичині. Утвердження ідеї національної єдності та державного суверенітету України (Поняття «українського П'ємонту»).</p> <p>4) Українсько-польський конфлікт у Галичині. Боротьба за український університет у Львові та реформу виборчого права.</p>
19.	<p>Культурно-інтелектуальна історія України XIX століття</p> <p>1) Поняття «національної культури». Ментальні риси української культури.</p> <p>2) Університети на Україні (Харківський, Київський, Одеський,</p>

	<p>Львівський, Чернівецький): освітнє, наукове та соціальне призначення.</p> <p>3) Новочасні світоглядні та культурно-мистецькі течії (Класицизм, Романтизм, Реалізм). Традиція й «модерн».</p> <p>4) Роль Церкви у формуванні основ новочасного українського суспільства.</p>
20.	<p>Початок Української національної революції. Утворення Центральної Ради.</p> <p>1. Реорганізація органів місцевого управління. Утворення Центральної Ради та рад робітничих, селянських і солдатських депутатів.</p> <p>2. Активізація політичного життя в Україні в березні–квітні 1917 р.</p> <p>а) гасло автономії України</p> <p>б) українські партії та організації</p> <p>в) Український національний конгрес</p> <p>3. Розгортання Національно-визвольного руху в травні–червні 1917 р.</p> <p>а) українізація армії</p> <p>в) переговори ЦР з Тимчасовим урядом щодо автономії.</p>
21.	<p>Проголошення автономії України. Наростання політичної боротьби в Україні у липні–жовтні 1917 р.</p> <p>1. Проголошення I Універсалу. Утворення Генерального секретаріату та Малої Ради.</p> <p>2. Переговори ЦР з делегацією Тимчасового уряду. II Універсал</p> <p>3. Липнева криза та її вплив на суспільно-політичні процеси в Україні. Переговори делегації ЦР з Тимчасовим урядом. Тимчасова інструкція Генеральному секретаріату.</p> <p>4. Жовтневі події в Києві. Проголошення Української Народної Республіки. III Універсал.</p>

22.	<p>Війна радянської Росії з Українською Народною Республікою. Проголошення незалежності УНР. Падіння УЦР</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Перший Всеукраїнський з'їзд рад. Проголошення радянської влади в Україні. 2. Військово-більшовицька експансія на Україну наприкінці 1917–поч. 1918 рр. 3. Внутрішня і зовнішня політика ЦР в листопаді 1917–січні 1918 р. Проголошення незалежності УНР. IV Універсал. Брестський мир. 4. Політика ЦР в березні–квітні 1918 р. Внутрішнє становище УНР. Передумови та причини падіння УЦР.
23.	<p>Українська держава Павла Скоропадського</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Становлення гетьманського режиму та відношення до нього українських політичних партій 2. Соціально-економічна та культурно-освітня діяльність гетьманського уряду. 3. Політична ситуація в травні–жовтні 1918 р. Зовнішня політика гетьманського уряду. 4. Зміна державно-політичного курсу. Крах гетьманщини.
24.	<p>Західноукраїнська Народна Республіка.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Національно-визвольний рух на західноукраїнських землях. Проголошення ЗУНР. 2. Внутрішня та зовнішня політика уряду ЗУНР. Злука УНР та ЗУНР. 3. Війна ЗУНР з Польщею та її наслідки. 4. Поглинання Північної Буковини, Бессарабії та Закарпаття Іноземними державами.
25.	<p>Друга УНР. Внутрішня та зовнішня політика Директорії в грудні 1918–вересні 1919 р.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Прихід Директорії до влади. Формування засад національно-державного будівництва. Трудовий конгрес.

	<ol style="list-style-type: none"> 2. Внутрішня політика Директорії УНР. Міжпартійні стосунки. Кам'янецький період 3. Зовнішньополітичне становище Директорії. 4. Війна з більшовиками та білогвардійцями.
26.	<p>Відновлення радянської влади в Україні та її політика наприкінці 1918–першій половині 1919 р.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Військова агресія більшовиків проти УНР. Державно-адміністративна політика. 2. Соціально-економічні перетворення. Політика «воєнного комунізму». 3. Утворення воєнно-політичного союзу радянських республік. 4. Відношення до політики радянської влади населення України. Становище червоної армії. Друге падіння радянської влади.
27.	<p>Україна у другій половині 1919–1920 рр. Поразка національно-демократичної революції та утвердження більшовицької влади в Україні.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Війна УНР з Денікіним. Денікінський окупаційний режим. Листопадова катастрофа. 2. Відновлення більшовицького режиму в Україні. Повернення до політики «воєнного комунізму». 3. Варшавська угода С. Петлюри і Й. Пілсудського. Радянсько-польська війна. 4. Ліквідація Червоною армією опору військ УНР та врангелівських військ.
28.	<p>УСРР в роки «нової економічної політики» (1921–1928 рр.)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Соціально-економічна і політична криза в Україні на поч. 20-х рр. Голод 1921–1923 рр. 2. Запровадження «нової економічної політики». НЕП у промисловості та сільському господарстві. Договірна федерація «Автономізація» України. Вхідження УСРР до Союзу Радянських Республік.

29.	<p>Зміна курсу суспільно-політичних та соціально-економічних перетворень в 1929–1939 рр. Індустріалізація та колективізація УСРР.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Перехід до форсованої індустріалізації. Директивне господарювання і план. 2. Суцільна колективізація в Україні. Кооперування і колективізація. Перехід до прискореної колективізації та її наслідки. 3. Голод 1932–1933 рр., його причини та наслідки. 4. Формування тоталітарного політичного режиму в Україні
30.	<p>Західноукраїнські землі в 1919–1938 рр.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Українські землі у складі II Речі Посполитої. 2. Окупація Румунією Північної Буковини. <ol style="list-style-type: none"> а) румунізація культурно-релігійного життя. б) суспільно-політичне життя. 3. Закарпаття у складі Чехословаччини. <ol style="list-style-type: none"> а) Чеський політичний режим у Закарпатті і український національний рух. б) Автономія Карпатської України та проголошення самостійної Закарпатської України. в) Угорська окупація Закарпаття
31.	<p>Національна політика, культура, освіта, мистецтво в УСРР в 1920–1930 рр.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Політика українізації: форма, зміст та наслідки. 2. Розвиток освіти та науки. 3. Здобутки і трагічні втрати української літератури та мистецтва. 4. Підсумки національного будівництва та культурних перетворень 1920–1930-х рр. в Україні
32.	<p>Україна під час Другої світової війни (1939 - 1945 рр.)</p>

	<ol style="list-style-type: none"> 1. Радянсько-німецькі договори 1939 р. та західноукраїнські землі. Українські землі у статтях радянсько-німецького пакту про ненапад від 23 серпня 1939 р. та таємного протоколу до нього. 2. Початок Другої світової війни. Вступ Червоної армії на територію Західної України; включення останньої до складу СРСР і возз'єднання з Українською РСР. 3. Входження Бессарабії та Північної Буковини до СРСР. 4. Встановлення німецької окупаційної влади на Лемківщині, Підляшші та Холмщині. 5. Радянізація західних областей України.
33.	<p>Післявоєнна відбудова і розвиток України в 1945 - середині 1950-х років.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Адміністративно-територіальні зміни. Внутрішньополітичне та економічне становище України. 2. Українська РСР - співзасновниця ООН, інших міжнародних організацій. 3. Особливості відбудови промисловості. Голод 1946 -1947 рр., його причини, масштаби й наслідки. 4. Радянізація західних областей України. Боротьба ОУН та

	<p>УПА. Операція «Вісла».</p> <p>5. Україна на початку 50-х років. Початок десталінізації. Входження Кримської області до складу України.</p> <p>6. Культурне життя. Відбудова системи освіти. Впровадження обов'язкового семирічного навчання. Наука. Розгром генетики. Лисенківщина в Україні. Література і мистецтво. Становище письменників, діячів образотворчого мистецтва, істориків. Боротьба влади з «космополітизмом».</p>
34.	<p>Україна за умов десталінізації (1956 - 1964 рр.).</p> <p>1. Суспільно-політичне життя й політична боротьба в Україні.</p> <p>2. XX з'їзд КПРС і Україна. Масштаби демократизації державного життя. Ставлення в суспільстві до діяльності М.Хрущова. Позиція вищого партійного керівництва України при усуненні М.Хрущова від влади.</p> <p>3. Л.Брежнєв і Україна.</p> <p>4. Стан економіки України наприкінці 50-х - у першій половині 60-х років. Рівень життя населення. Культура й духовне життя в Україні.</p> <p>5. Ідеологізація культурного життя й посилення русифікації.</p> <p>6. Науково-технічна революція і наука в Україні. Кібернетика. Суспільні науки.</p> <p>7. «Відлига» в українській літературі. «Шістдесятники». В.Симоненко, Л.Костенко, Є.Сверстюк, І.Світличний, І.Драч</p>

	<p>та ін. Музичне мистецтво. Живопис. Архітектура. Театр.</p> <p>8. Національно-визвольний рух в Україні. «Українська робітничо-селянська спілка». Значення діяльності дисидентів.</p>
35.	<p>Україна в другій половині 1960-х – першій половині 1980-х років</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Урядові зміни в жовтні 1964 р. та їх вплив на суспільно-політичне життя. 2. Зміцнення адміністративно-командної системи. 3. Посилення централістської політики щодо України. П.Ю.Шелест, В.В.Щербицький. 4. Економічна реформа 1965 р. 5. Екстенсивний розвиток промисловості України. 6. Становище сільського господарства. 7. Національна політика та соціально-демографічні процеси . 8. Культурне життя доби застою. 9. Дисидентський рух 1970-х – 1980-х рр.
36.	<p>Україна в другій половині 1980-х – на початку 1990-х рр.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Провал економіки прискорення економічного розвитку. 2. Спроби реформування економіки та погіршення економічної ситуації в Україні. 3. Початок процесу перебудови та її особливості в Україні. 4. Спроби політичних реформ і зростання активності українського суспільства. 5. Початок політичної структуризації суспільства. Активізація національного руху. Створення Народного руху України. 6. Початок релігійного відродження. 7. Проголошення незалежності України.

37.	<p style="text-align: center;">Україна в умовах незалежності</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Державотворчі процеси після здобуття незалежності. 2. Конституційний процес в Україні Формування політичної системи. 3. Сучасний стан та проблеми української економіки. 4. Етносоціальні процеси в умовах незалежності. Культурні процеси в незалежній Україні. 5. Релігійне життя України в умовах незалежності. 6. Зовнішня політика незалежної України.
-----	---

6. Самостійна робота Самостійна робота передбачає опрацювання теоретичних основ лекційного матеріалу по кожній темі та навчальної літератури з переліку рекомендованої викладачем літератури відповідно до структури навчальної дисципліни. Загалом на самостійну роботу виділено 68 годин.

Тема	Кіл. год.
	Сам. роб.
Змістовий модуль 1. Нова історія України.	
Тема 1. Визвольна війна в Україні середини XVII ст. (1648–1657 рр.).	2
Тема 2. Хмельниччина. Продовження Визвольної війни у 1649-1653 рр.	2
Тема 3. Хмельниччина. Завершальний період Визвольної війни (1654-1657). Історичне значення Хмельниччини.	1
Тема 4. Україна після смерті Богдана Хмельницького. Гетьманування Івана Виговського (серпень 1657 р. – вересень 1659 р.).	2
Тема 5. Руїна. Гетьманування Юрія Хмельницького, Павла Тетері та Івана Брюховецького (вересень 1659 р. – червень 1668 р.).	1
Тема 6. Руїна. Гетьманування Петра Дорошенка, Дем'яна Многогрішного та Івана Самойловича (червень 1668 р. – липень 1687 р.).	1
Тема 7. Гетьманщина доби Івана Мазепи (липень 1687 р. – вересень	2

1709 р.).	
Тема 8. Гетьманування Пилипа Орлика на вигнанні (квітень 1710 р. – травень 1742 р.).	1
Тема 9. Україна за гетьманування Івана Скоропадського та Павла Полуботка (листопад 1708 – грудень 1724 р.).	1
Тема 10. Гетьманщина наприкінці 20 – на початку 60-х рр. XVIII ст.: від Данила Апостола до Кирила Розумовського (жовтень 1727 р. – листопад 1764 р.).	1
Тема 11. Україна в перше десятиліття ліквідаційного періоду: від скасування гетьманства до зруйнування Запорізької Січі (1764-1775).	2
Тема 12. Ліквідація Гетьманщини у 70-80-х рр. XVIII ст.	2
Тема 13. Культура українських земель другої половини XVII – XVIII ст.	1
Тема 14. Структура української історії в XIX столітті.	1
Тема 15. Адміністративно-територіальний устрій та політична система України у складі Російської імперії.	1
Тема 16. Західноукраїнські землі під владою Австрійської монархії (кінець XVIII - 40 рр. XIX ст.)	1
Тема 17. Вітчизняна війна 1812 року і Україна.	1
Тема 18. Економічний розвиток на Наддніпрянській Україні (до початку 1860 років). Селянські виступи.	1
Виступи військових поселенців і робітників.	1
Тема 19. Національне відродження на західноукраїнських землях та у Наддніпрянській Україні.	1
Тема 20. Зародження опозиційних рухів у Наддніпрянській Україні.	2
Тема 21. Кирило-Мефодіївське товариство.	1
Тема 22. Розвиток культури в Наддніпрянській Україні.	1
Тема 23. Аграрне питання в Наддніпрянській Україні - його вирішення у XIX ст.	1
Тема 24. Західноукраїнські землі у другій половині XIX ст.	1
Тема 25. Русифікаторська політика царизму в українських землях у XIX ст.	2
Тема 26. Українські політичні партії на межі XIX-XX ст.	1
Разом за змістовий модуль 1.	36

Змістовий модуль II. Новітня історія України.	
Тема 1. Україна на початку ХХ ст.	1
Тема 2. Аграрна політика Н. Столипіна і особливості проведення її в Україні. (Земельна реформа П.Столипіна та її вплив на Україну.	1
Тема 3. Культура українських земель під владою Російської імперії та західноукраїнських земель (друга пол. ХІХ - поч. ХХ ст.).	2
Тема 4 Україна в роки Першої світової війни.	1
Тема 5. Початок Української національної революції. Утворення Центральної Ради.	2
Тема 6. Проголошення автономії України. Наростання політичної боротьби в Україні у липні–жовтні 1917 р.	1
Тема 7. Проголошення Української Народної Республіки. Суспільно-політичні та соціально-економічні перетворення Центральної Ради.	1
Тема 8. Війна радянської Росії з Українською Народною Республікою. Проголошення незалежності УНР.	1
Тема 9. Падіння УНР. Українська держава Павла Скоропадського.	1
Тема 10. Західноукраїнська Народна Республіка.	2
Тема 11. Друга УНР. Внутрішня та зовнішня політика Директорії.	1
Тема 12. Відновлення радянської влади в Україні та її політика наприкінці 1918 – першій половині 1919 рр.	1
Тема 13. Україна у другій половині 1919 р.	1
Тема 14. Поразка національно-демократичної революції та утвердження більшовицької влади в Україні.	2
Тема 15. УСРР в роки «нової економічної політики» (1921–1928 рр.).	1
Тема 16. Зміна курсу суспільно-політичних та соціально-економічних перетворень в 1929–1939 рр. Індустріалізація та колективізація УСРР.	1
Тема 17. Західноукраїнські землі в 1919–1938 рр.	2
Тема 18. Національна політика, культура, освіта, мистецтво в УСРР в 1920–30-х рр.	2
Тема 19. Україна в період Другої світової війни.	2
Тема 20. Післявоєнна відбудова і розвиток України в 1945 – середині 50-х рр.	2
Тема 21. Наростання кризових явищ в суспільно-політичному житті у період середини 1960-х – першій половині 1980-х років.	2
Тема 22. Перебудова. Розпад Радянського Союзу і відродження	2

незалежності України.	
Тема 23. Україна у період незалежності.	2
Разом за змістовий модуль 2.	32
Разом	68

7.Індивідуальні завдання.

Тема	Кіл.
	год.
	Інд. роб.
Змістовий модуль 1. Нова історія України.	
Тема 1. Визвольна війна в Україні середини XVII ст. (1648–1657 рр.).	2
Тема 2. Хмельниччина. Продовження Визвольної війни у 1649-1653 рр.	2
Тема 3. Хмельниччина. Завершальний період Визвольної війни (1654-1657). Історичне значення Хмельниччини.	1
Тема 4. Україна після смерті Богдана Хмельницького. Гетьманування Івана Виговського (серпень 1657 р. – вересень 1659 р.).	2
Тема 5. Руїна. Гетьманування Юрія Хмельницького, Павла Тетері та Івана Брюховецького (вересень 1659 р. – червень 1668 р.).	1
Тема 6. Руїна. Гетьманування Петра Дорошенка, Дем'яна Многогрішного та Івана Самойловича (червень 1668 р. – липень 1687 р.).	1
Тема 7. Гетьманщина доби Івана Мазепи (липень 1687 р. – вересень 1709 р.).	2
Тема 8. Гетьманування Пилипа Орлика на вигнанні (квітень 1710 р. – травень 1742 р.).	1
Тема 9. Україна за гетьманування Івана Скоропадського та Павла Полуботка (листопад 1708 – грудень 1724 р.).	1
Тема 10. Гетьманщина наприкінці 20 – на початку 60-х рр. XVIII ст.: від Данила Апостола до Кирила Розумовського (жовтень 1727 р. – листопад 1764 р.).	1
Тема 11. Україна в перше десятиліття ліквідаційного періоду: від скасування гетьманства до зруйнування Запорізької Січі (1764-1775).	2
Тема 12. Ліквідація Гетьманщини у 70-80-х рр. XVIII ст.	2
Тема 13. Культура українських земель другої половини XVII – XVIII ст.	1

Тема 14. Структура української історії в XIX столітті.	1
Тема 15. Адміністративно-територіальний устрій та політична система України у складі Російської імперії.	1
Тема 16. Західноукраїнські землі під владою Австрійської монархії (кінець XVIII - 40 рр. XIX ст.)	1
Тема 17. Вітчизняна війна 1812 року і Україна.	1
Тема 18. Економічний розвиток на Наддніпрянській Україні (до початку 1860 років). Селянські виступи.	1
Виступи військових поселенців і робітників.	1
Тема 19. Національне відродження на західноукраїнських землях та у Наддніпрянській Україні.	1
Тема 20. Зародження опозиційних рухів у Наддніпрянській Україні.	1
Тема 21. Кирило-Мефодіївське товариство.	1
Тема 22. Розвиток культури в Наддніпрянській Україні.	1
Тема 23. Аграрне питання в Наддніпрянській Україні - його вирішення у XIX ст.	1
Тема 24. Західноукраїнські землі у другій половині XIX ст.	1
Тема 25. Русифікаторська політика царизму в українських землях у XIX ст.	1
Тема 26. Українські політичні партії на межі XIX-XX ст.	1
Разом за змістовий модуль 1.	34
Змістовий модуль II. Новітня історія України.	
Тема 1. Україна на початку XX ст.	1
Тема 2. Аграрна політика Н. Столипіна і особливості проведення її в Україні. (Земельна реформа П.Столипіна та її вплив на Україну.	1
Тема 3. Культура українських земель під владою Російської імперії та західноукраїнських земель (друга пол. XIX - поч. XX ст.).	2
Тема 4 Україна в роки Першої світової війни.	1
Тема 5. Початок Української національної революції. Утворення Центральної Ради.	2
Тема 6. Проголошення автономії України. Наростання політичної боротьби в Україні у липні–жовтні 1917 р.	1
Тема 7. Проголошення Української Народної Республіки. Суспільно-політичні та соціально-економічні перетворення Центральної Ради.	1
Тема 8. Війна радянської Росії з Українською Народною Республікою. Проголошення незалежності УНР.	1

Тема 9. Падіння УНР. Українська держава Павла Скоропадського.	1
Тема 10. Західноукраїнська Народна Республіка.	2
Тема 11. Друга УНР. Внутрішня та зовнішня політика Директорії.	1
Тема 12. Відновлення радянської влади в Україні та її політика наприкінці 1918 – першій половині 1919 рр.	1
Тема 13. Україна у другій половині 1919 р.	1
Тема 14. Поразка національно-демократичної революції та утвердження більшовицької влади в Україні.	2
Тема 15. УСРР в роки «нової економічної політики» (1921–1928 рр.).	1
Тема 16. Зміна курсу суспільно-політичних та соціально-економічних перетворень в 1929–1939 рр. Індустріалізація та колективізація УСРР.	1
Тема 17. Західноукраїнські землі в 1919–1938 рр.	2
Тема 18. Національна політика, культура, освіта, мистецтво в УСРР в 1920–30-х рр.	2
Тема 19. Україна в період Другої світової війни.	2
Тема 20. Післявоєнна відбудова і розвиток України в 1945 – середині 50-х рр.	2
Тема 21. Наростання кризових явищ в суспільно-політичному житті у період середини 1960-х – першій половині 1980-х років.	2
Тема 22. Перебудова. Розпад Радянського Союзу і відродження незалежності України.	2
Тема 23. Україна у період незалежності.	2
Разом за змістовий модуль 2.	32
Разом	66

ІНДИВІДУАЛЬНЕ НАВЧАЛЬНО-ДОСЛІДНИЦЬКЕ ЗАВДАННЯ

Заповнити таблицю “Визначні представники культури України доби козацького бароко”

№ п/п	Прізвище, ім'я, по-батькові (роки життя)	Галузь культури	Основні твори
-------	---	-----------------	---------------

Індивідуальне науково-дослідне завдання (ІНДЗ) – в формі есе прослідкувати етапи формування території сучасної України впродовж 1939–1954 років. Написання такої роботи передбачає критичний аналіз радянської та сучасної української історіографії. При цьому потрібно дати хронологію подій та назвати визначальні фактори, які зумовили можливість цих процесів. Разом з тим потрібно показати вплив формування території України в означений період на міжнародні відносини минулого та сьогодення. При оцінюванні будуть враховуватися як знання студентів, так і вміння обґрунтовувати власну наукову позицію. Вимоги: а) титульна сторінка; б) план; в) вступ; г) виклад основного матеріалу згідно пунктів плану; д) висновки; е) список використаної літератури. Обсяг ІНДЗ має складатись 12–15 сторінок друкованого тексту. Форма контролю – співбесіда. Максимальна оцінка – 10 балів.

8. Методи та засоби навчання: словесні, наочні, практичні; евристичний, частково-пошуковий, дослідницький, метод проблемного викладання; метод проекту; методи колективної розумової діяльності; методи самостійної роботи. У ході вивчення навчальної дисципліни «Історія України нового та новітнього часу» для передачі великого масиву інформації (факти, висновки, оцінки) застосовується пояснювально-ілюстративний метод; при розгляді окремих питань використовується метод проблемного викладу. При самостійному вивченні студентами джерел та літератури застосовується дослідницький метод. Наочні методи (ілюстрування, показ) дають можливість студентам краще засвоїти новий матеріал. При вивченні проблемних питань застосовуються дискусійні методи.

9. Форма підсумкового контролю успішності навчання

Підсумковий контроль проводиться у формі

Форма контролю: Залік – 2 семестр., контрольна робота – 3 семестр, екзамен – 4 семестр.

Питання для підсумкового контролю.

1. Передумови і підготовка Визвольної війни в Україні середини Х VII ст. (Хмельниччина).
2. Б. Хмельницький: штрихи до політичного портрету.
3. Початковий період Визвольної війни (1648-1649 рр).

4. Збаразько-Зборівська кампанія 1649 р.
5. Зборівський договір. Реєстр Війська Запорізького у 1649-1653 рр.
6. Геополітичне становище і міжнародна дипломатія Війська Запорозького у 1649-1653 рр.
7. Політична програма Б. Хмельницького.
8. Битва під Берестечком: передумови, хід, причини поразки.
9. Білоцерківський мир та його умови.
10. Військова рада у Переяславі, її хід та рішення. «Переяславська легенда».
11. «Березневі статті». Доля оригіналів тексту документа.
12. Зовнішня політика Б. Хмельницького у 1655-1657 рр.
13. Історичне значення Хмельниччини.
14. Геополітичні причини Руїни.
15. Три гетьманування Ю. Хмельницького. Переяслав – 2. Слободищенський трактат.
16. Зовнішня та внутрішня політика І. Виговського.
17. Ю. Немирич та його ідея «Великого князівства руського». Гадяцький трактат.
18. Військові дії гетьмана І. Виговського проти Московського царства. Конотопська битва.
19. «Чорна рада 1663 р.».
20. Андрусівське перемир'я та його наслідки для українських земель.
21. Руїна. Гетьман П. Дорошенко.
22. І. Брюховецький. Батуринські та Московські статті.
23. Гетьманщина в період гетьманування Дем'яна Многогрішного.
24. Боротьба проти турецько-татарської загрози. Кошовий отаман І. Сірко.
25. Російсько-турецька війна за українські землі 1676-1681 рр. Чигиринські походи. Чигиринські походи. Бахчисарайський мир.
26. «Вічний мир».
27. Ліквідація автокефальності Київської митрополії: причини і наслідки.
28. Політика російського уряду щодо України в останній чверті 18 ст.
29. Північна війна і українські землі між Росією, Швецією та Польщею.
30. Шведсько-український союз: причини, характер, реалізація.
31. Основні напрямки соціально-економічної політики І. Мазепи.
32. Запоріжжя доби І. Мазепи. Повстання Петрика.
33. Кошовий мазепинець Кость Гордієнко.
34. Крах планів І. Мазепи. Зруйнування Батурина та Запорозької Січі. Полтавська Катастрофа
35. Мазепинці. Пилип Орлик як перший політичний емігрант.
36. «Правовий уклад та конституції відносно прав і вольностей Війська Запорозького.
37. Похід П. Орлика на Правобережній Україні.
38. Гетьманіч Григор Орлик та його доля.
39. Подальше обмеження автономії за І. Скоропадського.

40. І Малоросійська колегія.

41. П. Полуботок і боротьба старшини за відновлення автономії за І. Скоропадського.

42. Відновлення гетьманства за часів Д. Апостола.

43. «Генеральне слідство про маєтності».

44. Правління гетьманського уряду.

45. «Права за якими судиться малоросійський народ» 1743 р.

46. Кам'янська і Олешківська Січі

47. Суспільно-політичний устрій Січі (1734–1775 рр.).

48. Господарство Запоріжжя у XVIII ст. Митна політика Коша. Запорізькі зимівники.

49. Останні роки гетьманату. Кирило Розумовський та його реформаторська діяльність.

50. Глухівська петиція.

51. Скасування інституту гетьманства.

52. Друга Малоросійська колегія.

53. Законодавча комісія 1767–1768 рр.

54. Наступ на залишки автономного устрою Гетьманщини у 70-80-х рр. XVIII ст.

55. Причини, привід та ліквідація Запорізької Січі й подальша доля запорожців.

56. Політичні та соціально-економічні передумови загострення визвольної боротьби у XVIII ст.: національне та селянське питання.

57. Перші гайдамацькі виступи на Правобережжі у першій половині XVIII ст.

58. Опришківський рух. Олекса Довбуш.

59. Причини, початок та три етапи Коліївщини.

60. Максим Залізняк та Іван Гонта: спільне і різне у біографіях гайдамацьких проводирів.

61. Повстання в селі Турбаях.

62. Вплив політичних чинників на розвиток культури та формування ментальності українського народу.

63. Розвиток освіти та науки в українських землях другої половини XVII – XVIII ст.

64. Данило Братковський.

65. Феномен козацького барокко: архітектура, малярство, музичне життя.

66. «Література канцеляристів».

67. Петро Калнишевський – останній кошовий отаман Запорізької Січі.

68. Слобідська Україна у XVIII ст.

69. Києво-Могилянська академія у другій половині XVII – XVIII ст.

70. Роль і місце гетьманщини в історії України.

71. Поняття «нової історії України» та «українського XIX століття». Періодизація історії України XIX ст.

- 72.Адміністративно-територіальний устрій України у складі Російської імперії.
- 73.Ліквідація Гетьманщини. Включення Правобережної України, Південної України та Криму до Російської імперії.
- 74.Кримська війна та Великі реформи 1860—1870-х років. Особливості реформаторської політики російської імперської влади на території України.
- 75.Модернізація політичної влади на початку ХХ ст.: приклад підросійської України.
- 76.Адміністративно-територіальний устрій та організація австрійської державної влади в українських регіонах у складі монархії Габсбургів.
- 77.Реформи «освіченого абсолютизму» в Габсбурзькій монархії. Українське австрофільство.
- 78.Вплив конституційних і децентралізаторських реформ 1860-х років у Габсбурзькій монархії на становище українців.
- 79.Українське представництво в австрійських державних (Державна рада) і крайових (Галицький і Буковинський сейми) парламентських установах.
- 80.Соціальні стани у Наддніпрянській Україні до 1860-х років. Аграрна реформа 1861 р. Столипінська аграрна реформа. Ментальність і соціальна поведінка українських селян.
- 81.Індустріалізація в підросійській Україні: економічний і соціальний аспекти.
- 82.Соціальні верстви в Галичині, на Буковині й Закарпатті. Економічне становище українських регіонів у складі Габсбурзької монархії (до 1848 р.).
- 83.Аграрне законодавство Марії Терезії та Йосифа II. Аграрна реформа 1848 р.
- 84.Етнічний склад населення Наддніпрянської України в ХІХ ст.
- 85.Росіяни на Україні: військові, дворяни, чиновники. Старообрядці (старовіри). Російська інтелігенція на Україні.
- 86.Російська колонізація України у зв'язку з індустріалізацією Донецько-Придніпровського регіону.
- 87.Опозиційна та революційна діяльність росіян на Україні: декабристи й народники. «Малоросійський патріотизм» росіян Наддніпрянщини.
- 88.«Українське питання» у політиці російського царизму та російській

громадській думці.

89. Чисельність і розселення поляків у підросійській Україні. Польська земельна власність.
90. Поляки в соціо-етнічних конфліктах на Україні: російсько-польський і польсько-український антагонізми в земельному питанні. Листопадове (1830 р.) і Січневе (1863 р.) повстання.
91. Польська культурно-інтелектуальна присутність на Правобережній Україні. Образ України («Руси») й українця («русина») у польській громадсько-політичній думці XIX ст.
92. Польське населення Галичини й Буковини: соціально-демографічна характеристика. Польський шляхетський маєток. Аристократичні роди.
93. Галичина в контексті загальнопольського національного питання. Спроби польсько-українського порозуміння.
94. Культурно-інтелектуальне життя поляків у Галичині й на Буковині.
95. Розселення євреїв у Російській імперії. Правове становище і демографічні процеси. Структура зайнятості єврейського населення.
96. Громадсько-політичне та культурне життя єврейського населення у підросійській Україні. Антисемітизм.
97. Правове та економічне становище євреїв у монархії Габсбургів. Українсько-єврейські відносини.
98. Німецькі колонії на Україні. Меноніти. Внесок німецьких колоністів у розвиток сільського господарства України.
99. Румунське населення Буковини, угорське населення Закарпаття: демографічна характеристика та національно-правовий статус.
100. Кримські татари. Кримськотатарське відродження XIX ст.
101. Вплив ідей Французької революції та німецького Романтизму на розвиток українського національного руху.
102. Тяглисть козацького (малоросійського) патріотизму. Українські автономісти під час російсько-французької війни 1812 р. Українське масонство.

103. Харківські романтики. «Ідеологічна» функція літературної творчості І. Котляревського і Т. Шевченка.
104. Ідея слов'янської взаємності та «український месіанізм». «Руська трійця». Кирило-Мефодіївське товариство.
105. Інституціоналізація українського руху в Російській імперії в ХІХ ст. Поняття «інтелектуального співтовариства».
106. Реакція російської громадськості й імперської влади на розвиток українського руху.
107. Формування інституційної інфраструктури українського руху в Австрійській (Австро-Угорській) монархії в середині та другій половині ХІХ ст.
108. Утворення українських політичних партій у Галичині й на Наддніпрянщині: порівняльна характеристика.
109. «Українське питання» в політиці австрійської влади. Вплив зовнішніх чинників на формування політики Відня щодо українців.
110. Народництво («народолюбство») як світоглядна основа українського руху в Російській імперії. Концептуалізація національної історії.
111. Політичні ідеї М. Драгоманова. «Культурницька» і «політична» течії в українському русі. Ідея національної єдності українців.
112. Національно-політичні орієнтації в українському суспільстві Галичини, Буковини й Закарпаття в середині й другій половині ХІХ ст.
113. Політизація українського руху на Наддніпрянській Україні на початку ХХ століття. Українська політична думка: між федеративністю і самостійністю.
114. Вплив революції 1905—1907 рр. на український рух. Українська громада в Державній думі.
115. Розгортання масового українського національного руху в Галичині на початку ХХ ст. Утвердження ідеї національної єдності та державного суверенітету України.
116. Українсько-польський конфлікт у Галичині на зламі ХІХ—ХХ ст.

- Боротьба за український університет у Львові та реформу виборчого права.
117. Університети на Україні (Харківський, Київський, Одеський, Львівський, Чернівецький): освітнє, наукове та соціальне призначення.
 118. Світоглядні та культурно-мистецькі течії ХІХ ст. (Класицизм, Романтизм, Реалізм). Традиція й «модерн».
 119. Роль Церкви у формуванні основ новочасного українського суспільства.
 120. Історія України ХІХ ст. у світлі європейського досвіду націотворення та сучасних концепцій «нації» і «націоналізму».
 121. Пакт Ріббентропа-Молотова і українське питання.
 122. Вхідження Західної України до складу УРСР.
 123. Вхідження Північної Буковини і частини Бессарабії до УРСР.
 124. Політика “радянзації” західних земель України.
 125. Репресії сталінського режиму щодо населення західних земель України.
 126. Напад Німеччини на СРСР. Український напрям у плані “Барбаросса”.
 127. Оборонні бої на території України на початку німецько-радянської війни.
 128. Оборона Києва.
 129. Окупація України німецькими військами.
 130. Військово-мобілізаційні заходи радянського уряду на початку німецько-радянської війни.
 131. Нацистський окупаційний режим в Україні.
 132. Економічна політика нацистської окупаційної влади в Україні.
 133. Політика нацистської влади в галузі освіти та культури в Україні.
 134. ОУН на початку Другої світової війни.
 135. Утворення і діяльність УПА (1942–1944 рр.).
 136. Акт відновлення української держави 30 червня 1941 року.
 137. Радянський партизанський та підпільний рух в Україні.
 138. Українсько-польський конфлікт в роки Другої світової війни.
 139. Початок звільнення України від німецької окупації.
 140. Битва за Дніпро. Звільнення Києва.
 141. Звільнення Правобережної України та Криму.

142. Звільнення західних областей України від німецької окупації.
143. Післявоєнне урегулювання територіальних питань.
144. Відбудова економіки України. Четвертий п'ятирічний план.
145. Грошова реформа 1947 р. Відміна карткової системи.
146. Голод 1946–1947 рр. в Україні.
147. Колективізація сільського господарства західних областей України.
148. Масові депортації українського населення в післявоєнний період.
149. "Табірна економіка" і застосування військовополонених в роки четвертої п'ятирічки.
150. Українська головна визвольна рада.
151. Національно-визвольний рух в Україні у другій половині 40-х – на початку 50-х років ХХ ст..
152. Ліквідація української греко-католицької церкви.
153. Полфітитка влади щодо православної церкви в 40-х роках ХХ ст..
154. Ідеологічні кампанії в літ ера турі та мистецтві в останній період сталінщини.
155. Ідеологічні чистки в науці у другій половині 40-х – на початку 50-х років ХХ ст.
156. Стан освіти, науки і культури в Україні у 1945–1953 рр.
157. Боротьба за владу після смерті Й. Сталіна.
158. Сутність радянського тоталітаризму.
159. Зміст та етапи десталінізації українського суспільства.
160. ХХ з'їзд КПРС і його вплив на суспільно-політичне життя в Україні.
161. Децентралізація управління промисловістю в період "відлиги".
162. Зміни в аграрній політиці у період відлиги "відлиги".
163. Соціальна політика радянської влади за часів хрущовської "відлиги".
164. Розвиток освіти, науки і культури в Україні у 19523–1964 рр.
165. Зародження дисидентського руху в Україні.
166. Українське підпілля на межі 1950-1960-х рр..
167. Лібералізація культурного життя в Україні за часів "відлиги".

168. Шістдесятництво як духовний і суспільно-політичний феномен.
169. Політика радянської влади щодо релігії та церкви у 1953–1964 рр.
170. Зміст і масштаби хрущовської антицерковної кампанії.
171. Урядові зміни в жовтні 1964 р. та їх вплив на суспільно-політичне життя України.
172. Зміцнення адміністративно-командної системи.
173. Конституція УРСР 1978 р.
174. Посилення централістської політики щодо України в період другої половини 60-х – першої половини 80-х рр..
175. Усунення П.Ю.Шелеста. В.В.Щербицький.
176. Економічна реформа 1965 р. в Україні.
177. Економіка України в загальносоюзному комплексі.
178. Екстенсивний розвиток промисловості України у другій половині 1960-х – першій половині 1980-х рр.
179. Деструктивні процеси в сільському господарстві у період застою.
180. Національна політика в Україні у період застою.
181. Етнодемографічні процеси у період середини 60-х – першої половини 80-х рр. XX ст.
182. Тенденція до певної лібералізації культурної політики в середині 60-х років XX ст.
183. Освіта та наука середини 60-х – першої половини 80-х рр. XX ст.
184. Політика русифікації культурно-освітньої сфери.
185. Літературно-мистецьке життя доби застою.
186. Причини активізації опозиційного руху в другій половині 60-х – на початку 70-х рр. XX ст.
187. Форми діяльності дисидентів та репресії правозахисників періоду другої половини 60-х – на початку 80-х рр. XX ст.
188. Утворення та діяльність Української Гельсінської спілки.
189. Релігійне дисидентство.
190. Здобутки та проблеми соціальної сфери.

191. Початок перебудови та її особливості в Україні.
192. Провал політики прискорення економічного розвитку.
193. Спроби реформування економіки наприкінці 80-х років ХХ ст.
194. Чорнобильська катастрофа – національна трагедія України.
195. Фінансове становище і рівень життя населення в другій половині 80-х років.
196. Спроби політичних реформ і зростання активності українського суспільства в період другої половини 80-х років ХХ ст.
197. Розпад компартії України. Демплатформа.
198. Формування багатопартійної системи.
199. Активізація національного руху в Україні у другій половині 80-х рр. ХХ ст.
200. Створення Народного руху України.
201. Формування передумов незалежності України.
202. Вибори до Верховної Ради УРСР 1990 р.
203. Декларація про державний суверенітет України 16 липня 1990 р.
204. Проголошення незалежності України.
205. Референдум 1 грудня 1991 р. і вибори Президента України.
206. Державотворчі процеси в Україні після здобуття незалежності.
207. Конституційний процес в Україні наприкінці 80-х – першій половині 90-х років.
208. Прийняття Конституції України 1996 р.
209. Формування політичної системи в умовах незалежності.
210. Сучасний стан та проблеми української економіки.
211. Етносоціальні процеси в умовах незалежності.
212. Культурні процеси в незалежній Україні.
213. Стан та проблеми освіти і науки незалежної України.
214. Релігійне життя України в умовах незалежності.
215. Зовнішня політика незалежної України.

10.Методи та засоби діагностики успішності навчання

Поточний контроль, який здійснюється у формі фронтального, індивідуального чи комбінованого контролю знань студентів під час практичного заняття, тестування, іспит.

11.Розподіл балів та критерії оцінювання.

Модуль 1 (поточне тестування)		Модуль 2 (ІНДЗ)	Підсумковий контроль (іспит)		Сума
Змістовий модуль 1	Змістовий модуль 2	10	60		100
15	15		МКР №1	МКР №2	
12 балів – підготовка і робота на семінарських заняттях; 3 бали – активність на семінарських заняттях	12 балів – підготовка і робота на семінарських заняттях; 3 бали – активність на семінарських заняттях		30	30	

Шкала оцінювання (національна та ECTS)

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену
90 – 100	A	Відмінно
82 – 89	B	Добре
75 - 81	C	
67 -74	D	Задовільно
60 - 66	E	

12. Методичне забезпечення.

1. Добржанський О. Історія України (кінець XVIII – перша половина XIX ст.): Практикум. / Добржанський О. – Чернівці: Золоті литаври, 2008.
2. Історія Києва: від княжої доби до сучасності. Збірник документів і матеріалів: Навч. посібник / За заг. ред. В. Ф. Колесника — К.: Книги — XXI, 2009.
3. Історія України від найдавніших часів до наших днів. Практикум. /Упор. С. В. Герегова. - Чернівці: Наші книги, 2009.
4. Історія України від найдавніших часів до сьогодення. / За заг. ред. А. П. Коцура. - Київ-Чернівці: Книги - XXI, 2010.
5. Історія України: Документи. Матеріали: [посібник / Уклад., комент. В. Ю. Короля]. – К., 2001.
6. Історія України. Документи. Матеріали. Посібник. – К.: Академія, 2009.
7. Історія України: Хрестоматія: У 2-х част. / С. М. Клапчук, Б. І. Білик, Ю. А. Горбань та ін. – К., 1996. – Ч. 1–2.
8. Історія України: Хрестоматія: [Навчальний посібник / Упор. В. І. Гусев, Ю. О. Калінцев, Г. І. Сургай]. – К., 2003.
9. Історія української культури. Зб. матеріалів і документів / За ред. С. М. Клапчука та ін. – К.: Вища школа, 2009.
10. Національні процеси в Україні: історія і сучасність. Документи і матеріали. Довідник. У 2 ч. - Ч.1. - К, 2007.
11. Хрестоматія з історії України для студентів вузів / [Упор.: Б. І. Білик, Л. В. Дячук, Я. С. Калакура та ін.]. – К., 1993.

13. Список джерел.

1. 340 років Берестецькій битві. Аповтов. бібліогр. Довідник / Упор. К. Краєвська. – Рівне, 1991.
2. Авторханов А. Загадка смерті Сталіна: Заговор Берії / А. Авторханов. – М., 1992.

1. Акт проголошення незалежності України 24 серпня 1991 р. // Національні відносини в Україні у ХХ ст.: збірник документів і матеріалів. – К., 1994.
3. Александренко Г. В. Реорганізація управління промисловістю і будівництвом /Г. В. Александренко. – К., 1957.
4. Александренко Г.В. Раднаргоспи економічних адміністративних районів Української РСР (Правові питання організації та діяльності) / Г. В. Александренко. – К., 1959.
2. Алексеев Ю.М. та ін. Україна на зламі історичних епох: (Державотворчий процес 1985 – 1999). – К., 2000.
5. Андрусак М. Гетьман Іван Мазепа як культурний діяч. – К., 1991.
6. Антонович В. Юрась Хмельниченко (1641-1685) // Україна. – 1990. – № 10.
7. Апанович О.М. Гетьмани України і кошові отамани Запорозької Січі. – К.: Либідь, 1993.
8. Апанович О.М. Урядові службовці Гетьманщини – українська інтелігенція ХVІІІ ст. // Укр. іст. журн. – 1997. – № 2.
9. Апапович О. Українсько-російський договір 1654 р: Міфи і реальність. – К., 1994.
10. Архів Коша Нової Запорозької Січі. Опис справ 1713-1776. – К., 1994.
11. Атлас З. В. Социалистическая денежная система: проблемы социалистического преобразования и развития денежной системы СССР /З. В. Атлас.– М., 1969.
12. Багалій Д. Український мандрований філософ Григорій Сковорода. – К., 1992.
13. Багалій Д.І. Історія Слобідської України. – К., 1993.
14. Баженко В. Г. Історія України. / В. Г. Баженко.– К., 2015.
15. Бантыш-Каменский Д. История Малой России. – К., 1993.
16. Баран В. К. Історія України (1945–1953 рр.) / В. К. Баран.- Львів, 2005.

17. Баран В. К. Україна: західні землі: 1939–1941 рр. В. Кю. Баран, В. В. Токарський. – Львів, 2009.
18. Баран В. К. Україна: новітня історія (1945-1991 рр. / ВА. К. Баран. – Львів, 2003.
19. Баран В.К. Україна 1950–1960-х рр.: еволюція тоталітарної системи. – Львів, 1996.
20. Баран В.К. Україна після Сталіна: Нарис історії 1953–1985 рр. – Львів, 1992.
21. Баран В.К., Даниленко В.М. Україна в умовах системної кризи (1946–1980-і роки). – К., 1999.
22. Баран ВА. К. Україна в умовах системної кризи (1946-1980-ті рр..) В. К. Баран, В. М. Даниленко. – К.,1999.
23. Бжеський Р. Переяславська умова в планах Богдана Хмельницького та „переяславська легенда”. – Львів, 1998.
24. Білоцерківський В. Я. Історія України. Навч. посібник. / В. Я. Білоцерківський. – К., 2011.
25. Бовуа Д. “Щоденник” Пилипа Орлика: від міражу вигнанця до українського міфу // Укр. археограф. щорічн. Нова серія. – К.; Нью-Йорк, 2004. – Вип. 8/9.
26. Бойко О. Д. Історія України. / О. Д. Бойко. – К., 2015.
27. Борисенко В. Й. Курс української історії: 3 найдавніших часів до ХХ століття. / В. Й. Борисенко. - К.: Либідь, 1996.
28. Борщак І. Великий мазепинець Григор Орлик, генерал-поручник Людовика XV-го (1742–1759). – К. , 1991.
29. Борщак І. Гетьман Орлик у Салоніках, 1723–1724 (За невиданим щоденником) //Збірник Харків. іст.-філолог. т-ва. – Х., 1993. – Нова серія. – Т. 1. – С.15–22.
30. Брайчевський М. Приєднання чи возз’єднання // Україна. – 1991. – №. 16-17.

31. Братковський Данило. *Świat po szczęści przezyrzany / Світ, по частинах розглянутий* (1697 р.). Фототипічне видання. Переклад. Джерела. Студії. – Луцьк, 2004.
3. Бритченко С.П. Деякі питання розвитку національних відносин на Україні. – К., 1990.
32. Брицький П. П. Україна у Другій світовій війні (1939-1945 рр.) / П. П. Брицький. – Чернівці, 1995.
33. Бутич І. Два невідомі листи Богдана Хмельницького // Записки НТШ. – Львів, 1991. – Т. 222: Праці іст.-філос. секції. – С. 319-326.
34. Бутич І. Ще до універсалів Богдана Хмельницького за 1656 р. // Там само. – Львів, 1994. – Т. 228. – С. 427-433.
35. Василенко М. Борець чи гнобитель ? З приводу ювілею Павла Полуботка // Україна. – 1990. – № 51-52.
36. Величко С. Літопис. – К., 1991. – Т. 2.
37. Верстюк В., Дзюба О., Репринцев В. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник. / В. Верстюк, О. Дзюба, В. Репринцев. – К., 1995.
38. Вивід прав України. – Львів, 1991.
39. Видатні постаті в історії України (ІХ–ХІХ ст.) - К., 2008.
40. Військові кампанії доби гетьмана Івана Мазепи в документах /Упоряд. С.Павленко. – К.,2009.
41. Гадяцький трактат /пер. з пол. та прим. В. Шевчука // Єфименко О. Історія України та її народу / Додатки. – К., 1992.
42. Гайдамацький рух на Україні в ХVІІІ ст.: Зб. документів. – К., 1970.
4. Гарань О.В. Від створення Руху до багатопартійності. – К., 1992.
43. Гегман Б. Глава української держави Пилип Орлик з родиною і членами уряду в Кристіанстаді (1716-1719) //Пам'ятки України: історія та культура. – 1998. – Ч. 1. – С.160-163.
44. Генеральне слідство про маєтності Полтавського полку 1729–1730 / Упоряд. І.Бутич. – Полтава, 2007.

45. Герасименко Н.О. Данило Апостол – гетьман Лівобережної України (1727-1734 рр.) // Укр. іст. журн. – 1992. – № 3.
46. Герасимчук В. Матеріали до історії козаччини XVII віку. Василь Герасимчук: життя і творчість (1880-1944). – Львів, 1994.
47. Гетман Иван Мазепа: Документы из архивных собраний Санкт-Петербурга. В 2 вып. – Вып.1: 1687–1705 гг. / Сост. Т. Г. Таирова-Яковлева. СПб., 2007.
48. Гетьман Иван Мазепа: постать, оточення, епоха: Зб. наук. праць. – К., 2008.
49. Гетьманські універсали / З архіву Ніжинської полкової канцелярії та міського майстрату // Київ. старовина. – 1995. – № 2.
50. Гісцова Л. „Жеби Москва в права наші не мішалася...” Лист гетьмана Орлика // Україна. – 1991. – № 7. – С. 32-35.
51. Голубенко П. Україна і Росія у світлі культурних взаємин. – К., 1993.
52. Горобець В. “Волимо царя східного...” Український Гетьманат та російська династія до і після Переяслава. – К., 2007.
53. Горобець В.А., Струкевич О.К. Українсько-російські політичні відносини XVII- XVIII ст.: тенденції, характер, етапи // Укр. іст. журн. – 1997. – № 1.
54. Горобець В.М. Від союзу до інкорпорації: українсько-російські відносини другої половини XVII – першої чверті XVIII ст. / Іст. зошити. – К., 1995.
55. Горобець В.М. Иван Нечай та українсько-російські суперечки за Білорусь (1654-1659 рр.) // Укр. іст. журн. – 1998. – № 1, 2.
56. Горобець В.М. Малоросійська колегія та фінансова реформа на Україні – Гетьманщині (1722-1727) // Середньовічна Україна. – К., 1994. – Вип. 1.
57. Греченко В. А. Історія України. Модульний курс. / В. А. Греченко. - Харків: Форсинг плюс, 2009.
58. Гунчак Т. Україна: перша половина XX ст.: Нариси політичної історії /Т Гунчак. – К.,1999.
59. Гуржій О.І. Гетьман Иван Скоропадський // Укр. іст. журн. – 1998. – № 6; 1999. – №1.

60. Гуржій О.І. Іван Богун: деякі міфи та реальність // Укр. іст. журн. – 1998. – № 1.
61. Гуржій О.І. Українська козацька держава в другій половині XVII-XVIII ст.: кордони, населення, право. – К., 1996.
62. Гусев В. І., Казьмирчук Г. Історія України: [Підручник]. / В. І. Гусев, Г. Казьмирчук. – К., 2008.
63. Данилюк Ю.З. Опозиція Україні (друга половина 50-х – 80-ті рр.. XX ст.) / Ю.З. Данилюк, О. Г. Бажан. – К., 2000.
64. Дашкевич Я. Клан Хмельницького: легенда чи дійсність ? // Україна в минулому. – К.; Львів, 1992. – Вип. 2.
65. Ділова документація Гетьманщини XVIII ст. – К., 1993.
66. Доба гетьмана Івана Мазепи в документах /Упоряд. С.Павленко. – К., 2007.
67. Добржанський О. Історія України (кінець XVIII – перша половина XIX ст.): Практикум. / Добржанський О. – Чернівці: Золоті литаври, 2008.
68. Довідник з історії України (А–Я) / [За заг. ред. І. Підкови, Р. Шуста]. – К., 2001.
69. Документи Богдана Хмельницького /Упор. І.Крип'якевич, І.Бутич. – Київ, 1961.
70. Дорошенко Д. І. Нарис історії України. / Д. І.Дорошенко.– Львів, 1991.
71. Дядиченко В.А. Нариси суспільно-політичного устрою Лівобережної України кінця XVII – початку XVIII ст. – К., 1959.
72. Енциклопедія історії України / Редкол.: В. Смолій (голова) та ін. – Т. 1–5. – К., 2003–2007.
73. Журавський В., Кучеренко О., Михальченко М. Політична еліта України: теорія і практика трансформації. – К., 1999.
74. З епістолярної спадщини гетьмана Івана Мазепи / Упор. В.В. Станіславський. – К., 1996.
75. Заруба В.М. Студії з історії України. – К., 1995.

76. Звернення (Універсал) від імені Війська Запорізького до іноземних володарів, у якому пояснюються причини розриву з Москвою (жовтень, 1658 р.). Публ. Л. Мельника// Пам'ять століть. – 1997. – № 3. – С. 27-31.
77. Зубкова Е. Ю. Общество и реформы. 1945–1964. – М., 1993.
78. Іван Сірко: Зб. – К., 1992.
79. Івченко О.Г. Україна в системі міжнародних відносин: історична ретроспектива та сучасний стан. – К., 1997.
80. Ісаєвич Я. Україна давня і нова: народ, релігія, культура. – Львів, 1996.
81. Ісаєвич Я. Українське книговидання: витоки, розвиток, проблеми. – Львів, 2002.
82. Історична наука. Термінологічний і понятійний довідник. – К., 2014.
83. Історичні та художні портрети / [Упор. В. І. Гусев (кер. авт. кол.),– К., 2002.
84. Історія держави і права України: У 2-х т. / [За ред. В. Я. Тація, А. Й. Рогожина, В. Д. Гончаренка; Підручник]. – К., 2003.
85. Історія Києва: від княжої доби до сучасності. Збірник документів і матеріалів: Навч. посібник / За заг. ред. В. Ф. Колесника — К.: Книги — XXI, 2009.
86. Історія Русів /Пер. І. Драча. – К., 1991.
87. Історія України / [Кер. авт. кол. Ю. Зайцев]. – К., 1996.
88. Історія України / В. М. Литвин, А. Г. Слюсаренко, В. Ф. Колесник та ін.; [За ред. В. М. Литвина; Навч.-метод. посібник для семінарських занять]. – К., 2005.
89. Історія України в особах. IX-XVIII ст. – К., 1993.
90. Історія України в особах: XIX–XX ст. / [І. Войцехівська (кер. авт. кол.), В. Абліцов, О. Божко та ін.]. – К., 1995.
91. Історія України від найдавніших часів до наших днів. Практикум. /Упор. С. В. Герегова. - Чернівці: Наші книги, 2015.
92. Історія України від найдавніших часів до сьогодення. / За заг. ред. А. П. Коцура. - Київ-Чернівці: Книги - XXI, 2014.

93. Історія України та її державності / За ред. Л. Є. Дещинського. – Л., 2010.
94. Історія України. Документи. Матеріали. Посібник. – К.: Академія, 2009.
95. Історія України. Курс лекцій: У 2-х кн. Кн.. 2. – К., 1992
96. Історія України: Документи. Матеріали: [посібник / Уклад., комент. В. Ю. Короля]. – К., 2001.
97. Історія України: Навч. посібник / Керівник авт. колективу С. В. Кульчицький. – К.: Альтернативи, 1997.
98. Історія України: навчально-методичний посібник для семінарських занять / За ред. В. М. Литвина. – К.: Знання, 2015.
99. Історія України: нове бачення / В. Ф. Верстюк, О. В. Гарань, О. І. Гуржій та ін.; [за ред. В. А. Смолія]. – К., 2000.
100. Історія України: Хрестоматія: [Навчальний посібник / Упор. В. І. Гусев, Ю. О. Калінцев, Г. І. Сургай]. – К., 2003.
101. Історія України: Хрестоматія: У 2-х част. / С. М. Клапчук, Б. І. Білик, Ю. А. Горбань та ін. – К., 1996. – Ч. 1–2.
102. Історія української культури. Зб. матеріалів і документів / За ред. С. М. Клапчука та ін. – К.: Вища школа, 2009.
103. Історія української культури: У 5 тт. – Т. 3: Українська культура другої половини XVII – XVIII століть. – К., 2001.
104. Казьмирчук М. Історія України: Підручник. / М. Казьмирчук.– К., 2009.
105. Качмарчик Я. Гетьман Богдан Хмельницький. – Перемишль; Львів, 1996.
106. Кентій А. В. Нарис боротьби ОУН–УПА в 1946-1956 рр. – К., 1999.
107. Киричук Ю. Український національний рух 40-50- років ХХ століття: ідеологія та практика / Ю. Киричук. – Львів, 2003.
108. Коваленко О.Б. Полуботок – політик і людина. – Чернігів, 1996.
109. Когут З. Російський централізм і українська автономія: Ліквідація Гетьманщини, 1760-1830. – К., 1996.
110. Конституція України. – К., 1996.
111. Кормич Л. І. Історія України. Підручник. / Л. І. Кормич. – К.: Алерта, 2010. – 412 с.

112. Король В. Ю. Історія України: Навч. посібник. / В. Ю. Король. – К., 2005.
113. Корчмарик Б. Духовні впливи Києва на Московщину в добу Гетьманської України. – Львів, 1993.
114. Костомаров М. Богдан Хмельницький: іст. нарис. – К., 1992.
115. Костомаров Н.И. Мазепа. – М., 1992.
116. Котляр М., Кульчицький С. Довідник з історії України. / М. Котляр, С. Кульчицький. - К., 2015.
117. Котляр М., Кульчицький С. Шляхами віків: довідник з історії України. / М. Котляр, С. Кульчицький. - К., 2014.
118. Коцур А. П. Українська державність: історія та сучасність./ А. П. Коцур. – Чернівці, 2010.
119. Кремень В., Ткаченко В. Україна: шлях до себе. Проблеми суспільної трансформації. – К., 1998.
120. Кресін О.В. Політико-правова спадщина української політичної еміграції першої половини XVIII століття. – К., 2001.
121. Крикун М. Згін населення з Правобережної України в Лівобережну 1711–1712 років (До питання про політику Петра I стосовно України) // Україна модерна. – Львів, 1996. – Ч. 1.
122. Крип'якевич І. П. Історія України. / І. Крип'якевич – Львов, 2015.
123. Крип'якевич І.П. Богдан Хмельницький. – Львів, 1990.
124. Круглова Т.А. Экономическая структура городских хозяйств Левобережной Украины в XVIII в. (по материалах Генеральной описи 1765–1769 гг.). – М., 1986.
125. Крупницький Б. Гетьман Данило Апостол та його доба. – К., 2004.
126. Крупницький Б. Гетьман Мазепа та його доба / Пер. з нім. О.Струкевича. – К., 2003;
127. Крупницький Б. Гетьман Пилип Орлик (1672-1742); його життя і доля. – К., 1991.
128. Курас Г. Життя і смерть Петра Дорошенка // Київ. Старовина. – 1993. – № 4.

129. Курносів Ю.О. Інакомислення в Україні (60-ті – перша половина 80-х рр. ХХ ст.). – К., 1994.
130. Курс лекцій з історії України: В 4 кн. / П. С. Коріненко, Ю. Ю. Свідерський, В. М. Окаринський та ін.; [Навч. посібник]. – Тернопіль, 2007.
131. Кучернюк М.Ф. Джерела про російсько-українські політичні зв'язки в роки визвольної війни укр. народу (1648–1654). – Львів, 1980.
132. Лазарович М.В. Історія України: Навч. посібник. – К., 2008.
133. Лановик Б. Д. Історія України: Навч. посібник. / Б. Д. Лановик.– К.: Знання-Прес, 2011.
134. Ленартович О. Ю. Селянство Західної України у національно-визвольній боротьбі 1944–1950 рр.: Навч. посібник. – Луцьк, 1998.
135. Леп'явко С. Доля могили Петра Дорошенка // Пам'ятки України. – 1992. – Ч. 2-3.
136. Липинський В. Данило Братковський // Волинь. – Луцьк, 1995. – Ч. 2.
137. Липинський В. Україна на переломі 1657-1659: Замітки до історії українського державного будівництва в XVII. – Філадельфія, 1991.
138. Листи Івана Мазепи. 1687–1691 /Упоряд. В.Станіславський. – К., 2002.–Т. 1.
139. Листи Івана Мазепи. 1692–1709 /Упоряд. В.Станіславський. – К., 2010.–Т. 2.
140. Листи Івана Сірка / Матеріали до укр. дипломатарію. – К., 1995.
141. Лисяк-Рудницький І. Історичні есе: У 2 т. – К., 1994. – Т. 1.
142. Литвин В. Історія України: [Навч. посібник]. / В. Литвин. – К., 2002.
143. Литвин В.М. Політична арена України: Дійові особи та виконавці. – К., 1996.
144. Литвин В.М. Україна на межі тисячоліть (1991–2000 р.). – К., 2000.
145. Литвин В.М. Україна у другому повоєнному десятилітті (1956–1965 рр.). – К., 2004.
5. Литвин В.М. Україна: Досвід та проблеми державотворення (90-ті роки ХХ ст.). – К., 2001.

146. Літопис Самовидця / Вид. підгот. Я. Дзира. – К., 1971.
147. Макар Ю. І. Історія України від найдавніших часів до наших днів. / Ю. І. Макар.– Чернівці, 1998.
148. Максимович М.О. Воспоминание о Богдане Хмельницком // Киевъ явился градомъ великимъ... Вибр. українознавчі твори. – К., 1994. – С. 237-244.
149. Маланюк Є. Книга спостережень. – К., 1995.
150. Марчук В. В. Церква, духовність, нація / В. В. Марчук, – Івано-Франківськ, 2004.
151. Мацьків Т. Гетьман Іван Мазепа в західноєвропейських джерелах 1687-1709. – К.; Полтава, 1995.
152. Медведев Р. А. Н. С. Хрущов: политическая биография / Р. А. Медведев. – М., 1990.
153. Медведев Р.А. Они окружали Сталина. – М., 1990.
154. Мельник Л.Г. Боротьба за українську державність (XVII ст.). – К., 1995
155. Микитась В. Давньоукраїнські студенти і професори. – К., 1994.
156. Мицик Ю. о. З листування Івана Виговського // Український археографічний щорічник. Нова серія. – Вип. 13/14. – К., 2009. – С. 511–531.
157. Мицик Ю. Українська держава очима поляка // Київ. старовина. – 1993. – № 4.
158. Мицик Ю.А. Національно-визвольна війна українського народу середини XVII ст. у першоджерелах // Укр. іст. журн. – 1998. – № 6. – С. 103-105.
159. Мірчук П. Українська Повстанська Армія. 1942–1952: Документи і матеріали / П. Мірчук.– Львів, 1991.
160. Морозов О. Брати Золотаренки // Сіверянський літопис. – 1995. – Т. 2
161. Національні відносини в Україні у XX ст. Збірник документів і матеріалів. – К., 1992.
162. Національні процеси в Україні: історія і сучасність. Документи і матеріали. Довідник. У 2 ч. - Ч.1. - К, 2007.
163. Новітня історія України (1900–2000): Підручник. – К., 2002.

164. Нововиявлені документи з історії національно-визвольної війни середини XVII ст. / Упор. Ю. Мицик // Укр. іст. журн. – 1988. – № 6. – С. 105-117.
165. Огієнко І. Українська церква. – К., 1993.
166. Оглоблин О. Гетьман Іван Мазепа та його доба /Упоряд. І.Гирич, А.Атаманенко. – 3-є вид., доп. і випр. – Нью-Йорк; К.; Львів; Острог; Торонто, 2003.
167. Оглоблин О. Договір Петра Іваненка (Петрика) з Кримом // Київ. старовина. – 1994. – № 6.
168. Оглоблин О. Люди старої України та інші праці. – Острог; Нью-Йорк, 2000.
169. Олександров П. Невідомі матеріали до історії зруйнування Запорозької Січі // Розбудова держави. – 1995. – Ч. 5-6.
170. Олійник О.Л. Запорозький зимівник. – Запоріжжя, 1997.
171. Оляничин Д. Пункти Івана Виговського українським послам на варшавський сейм 1659 року // Записки НТШ: Праці історико-філософ. Секції. – Львів, 1991. – Т. 222.
172. Описи Київського намісництва 70-80-х років XVIII ст. – К., 1989.
173. Орлик П. Конституція, маніфести та літературна спадщина /Упор. та примітки М. Трофимука, В. Шевчука. – К., 2006.
174. Остафійчук В. Ф. Історія України: сучасне бачення. / В. Ф. Остафійчук.– К.: Знання-Прес, 2010.
175. Павленко С. Іван Мазепа. – К., 2003.
176. Павленко С. Оточення гетьмана Мазепи: соратники та прибічники. – К., 2004.
177. Павло Полуботок – український гетьман / Упор. В.О.Замлинський. – К., 1990.
178. Падох Я. Грунтове судочинство на Лівобережній Україні у другій половині XVII–XVIII столітті. – Львів, 1994.
179. Панашенко В. Бунчукові товариші // Київ. старовина. – 1997. – № 5.

180. Панашенко В.В. Соціальна еліта Гетьманщини (друга половина XVII–XVIII ст.) – К., 1995.
181. Пасічник М. Н. Історія України: державні процеси, розвиток культури та політичні перспективи. / М. Н. Пасічник. - К.: Знання, 2015.
182. Пашук А.Й. Суд і судочинство на Лівобережній Україні в XVII–XVIII ст. (1648-1782). – Львів, 1967.
183. Переяславська рада 1654 року (Історіографія та дослідження). – К. 2003.
184. Перша Конституція України гетьмана Пилипа Орлика. 1710 рік. – К., 1994.
185. Петро Шелест: «Справжній суд історії ще попереду». Спогади, щоденники, документи, матеріали. – К., 2003.
186. Політична історія України: XX століття: У 6 т. – Т. 6. – К., 2003.
187. Політичний терор і тероризм в Україні. XIX–XX ст.: Історичні нариси. – К., 2002.
188. Полонська-Василенко Н. Історія України: У 2 тт. / Н. Полонська – Василенко. – К., 2011.
189. Понашенко В.В. Полкове управління в Україні (середина XVII- XVIII ст.). – К., 1997.
190. Попович М. Нарис історії культури України. – К., 1998.
191. Права, за якими судиться малоросійський народ 1743 р. – К., 1997.
192. Пришляк В. “Коротка передишка часів Апостола”: Гетьманщина у 1727–1734 роках //Україна крізь віки: Збірник наукових праць на пошану академіка НАН України, професора Валерія Смолія. – К., 2010. – С. 568–591.
<http://history.org.ua/LiberUA/978-966-02-5552-4/31.pdf>
193. Пришляк В. Берестецька битва 1651 р. в історії України // Національний пантеон “Козацькі могили”: Історико-краєзнавчий нарис. – Луцьк, 2003. – С. 12–58.
194. Пришляк В. До історії взаємин між західними і східними землями України за доби Гетьманщини // Україна в минулому. – К.; Львів, 1992. – Вип. 1. – С. 72-82.

195. Пришляк В. До питання про міжрегіональний та міждержавний товарообмін в українських землях першої половини XVIII століття // Записки НТШ. – Львів, 1997. – Т. ССXXXIII: Праці історично-філософської секції.
196. Пришляк В. Козацький Гетьманат часів Данила Апостола: протиріччя між гетьманською та імперською системами влади // СОЦІУМ. Альманах соціальної історії. – Вип. 9. – К., 2010. – С. 159–173.
<http://history.org.ua/JournALL/socium/9/9.pdf>
197. Пришляк В. Торговля в Гетманщине періода Івана Мазепи // Іван Мазепа та його доба / Iván Mázepa és kora / Иван Мазепа и его эпоха: Матеріали міжнар. наук. конф. (Будапешт, листопад 2000 р.) / Укл. О. Русин. – Ужгород / Uzhorod, 2001. – С. 40–46.
198. Пришляк В. Торговці Гетьманщини у першій половині XVIII ст. // Київ. старовина. – 2001. – № 6 (342). – С. 66–72.
199. Пришляк В.В. Історія України: Навч. посібник для студентів вузів. У 2 ч. – Ч. 1: Від давніх часів до кінця XVIII ст. – Брест, 2004.
200. Прицак О. Один чи два договори Пилипа Орлика з Туреччиною на початку другого десятиріччя вісімнадцятого століття ? // Укр. археогр. щорічник. – К., 1992. – Вип. 1. – С. 307-320.
201. Протокол допиту гайдамаки Семена Гаркуші // Укр. іст. журн. – 1990. – № 10, 11.
202. Прошение малороссийского шляхетства и старшин вместе с гетманом о восстановлении разных старинных прав Малороссии // Укр. іст. журн. – 1993. – № 7–8, 9.
203. Пункты секретные тайному советнику Федору Наумову // Укр. іст. журн. – 1993. – № 2–3.
204. Путро А.И. Левобережная Украина в составе Российского государства во второй половине XVIII века. – К., 1988.
205. Путро О. З історії першої української політичної еміграції: за архівними джерелами 18 ст. // Сіверянський літопис. – 1998. – № 5.
206. Путро О. Останній гетьман // Київ. старовина. – 1993. – № 2.

207. Радакова О. Українські козаки на Ладозькім каналі // Український світ. – 1992. – № 3-6.
208. Радовський В. Допит Войнаровського, небожа Івана Мазепи // Дзвін. – 1992. – № 7-8. – С. 123–126.
209. Реєстр Війська Запорізького 1649 року. – К., 1995.
210. Резакевич К. Про могилу Івана Мазепи // Київ. старовина. – 1995. – № 3.
211. Рибак І. В. Історія України у проблемному викладі в особах, термінах, назвах і поняттях.: Навч. посібник. / І. В. Рибак. – К.: Центр навчальної літератури, 2014.
212. Ричка В. У пошуках поховання гетьмана // Там само.
213. Рігельман О.І. Літописна оповідь про Малу Росію та її народ і козаків узагалі. – К., 1994.
214. Різниченко В. Пилип Орлик – гетьман України. Борщак І. Великий мазепинець Григор Орлик: Іст. оповіді. – К., 1996.
215. Різниченко В. Пилип Орлик (Гетьман-Емігрант). Його життя й діяльність. – К., 1918 [Репр. вид 1991 р.].
216. Руїна: друга половина XVII ст. / Упор., передмова О.Г. Гуржія. – К., 1996.
217. Савельєв В.Л. Чи був П.Ю. Шелест виразником „українського автономізму”? // УІЖ. – 1991. - № 4.
218. Савченко Н. М. Історія України: модульний курс. Навчальний посібник. / Н. М. Савченко. – К.: „Центр навчальної літератури”, 2009.
219. Санин Г.А. Отношение России и Украины с Крымским ханством в середине XVII века.– М., 1987.
220. Сапуніна Л.П. Полуботківські архіви і Сумщина [Про наказного гетьмана П.Л.Полуботка та його легендарний вклад у банк Ост-Індської компанії] // Укр. іст. журн. – 1992. – № 3.
221. Свешніков І.К. Битва під Берестечком. – Львів, 1993.
222. Світлична В. В. Історія України: [Навч. посібник]. / В. В. Світлична.– Київ–Львів, 2002.

223. Світлична В. В. Історія України: Навч. посібник для студентів неісторичних спеціальностей вищих закладів освіти. / В. В. Світлична. – Львів, 2015.
224. Сергієнко Г.Я. Визвольний рух на Правобережній Україні в кінці XVII і на початку XVIII ст. – К., 1963.
225. Сигидин М. В. Про загибель Данила Нечая // Укр. іст. журн. – 1992. – № 6.
226. Скальковський А.О. Історія Нової Січі, або останнього Коша Запорозького. – Дніпропетровськ, 1994.
227. Слюсаренко А.Г., Томенко М.В. Нові політичні партії в Україні. Довідник. – К., 1990.
228. Смолій В. Гетьман Петро Дорошенко // Укр. іст. журн. – 1992. – № 7-8.
229. Смолій В., Степанков В. Переддень Руїни (1650-1670 рр.) // Київ. старовина. – 1993. – № 6.
230. Смолій В.А. Максим Залізник // Укр. іст. журн. – 1990. – № 3.
231. Смолій В.А. Про деякі дискусійні питання історії Коліївщини // Там само. – 1993. – № 10.
232. Смолій В.А., Степанков В.С. Богдан Хмельницький (Соціально-політичний портрет). – К., 1995 (2-е вид.).
233. Смолій В.А., Степанков В.С. Богдан Хмельницький. Хроніка життя та діяльності. – К., 1994.
234. Смолій В.А., Степанков В.С. Українська національна революція 1648–1676 рр. – К. 2009.
235. Смолій В.А., Степанков В.С. Українська національна революція 1648–1676 рр. крізь призму століть // Укр. іст. журн. – 1998. – № 1, 2, 3.
236. Статті Богдана Хмельницького // Пам'ятки України. – 1991. – № 2.
237. Степанков В.С. Аграрна політика Богдана Хмельницького (1648-1657) // Феодалізм на Україні: Зб. наук. ст. – К., 1990. – С. 52-66.

238. Степанков В.С. Гетьманство Івана Виговського: соціально-політична боротьба і проблема державного будівництва (серпень 1657 – вересень 1659 р.) // Середньовічна Україна: Зб. наук. пр. – К., 1994. – Вип. 1.
239. Сторінки історії радянського суспільства: факти, проблеми, люди. – К., 1991.
240. Стороженко І.С. Богдан Хмельницький і воєнне мистецтво у Визвольній війні українського народу середини XVII ст. Кн. перша: Воєнні дії 1648-1652 рр.. – Дніпропетровськ, 1996.
241. Струкевич О. Друга Малоросійська колегія та політична автономія України // Старожитності. – 1993. – Ч. 11-12.
242. Струкевич О.К. Генеральний підскарбій Яків Маркович // Укр. іст. журн. – 1997. – № 5.
243. Струкевич О.К. Про остаточне знищення гетьманства на Україні та заснування другої Малоросійської колегії // Укр. іст. журн. – 1993. – № 7–8.
244. Струкевич О.К. Україна – Гетьманщина та Російська імперія протягом 50-80-х рр. XVIII ст. (політико-адміністративний аспект проблеми). – К., 1996.
245. Субтельний О. Мазепинці: Український сепаратизм на початку XVIII ст. – К., 1994.
246. Субтельний О. Порівняльний підхід у дослідженні постаті Мазепи // Укр. іст. журн. – 1991. – № 2. – С. 125–129.
6. Субтельний О. Україна. Історія. – К., 1991.
247. Таирова-Яковлева Т. Мазепа. – М., 2007.
248. Теплицкий Ю. М. От Киевской Руси – к суверенной Украине: цивилизационная преемственность. / Ю. Теплицкий.– Луганск, 2000.
249. Тис-Крохмалюк Ю. Бої Хмельницького. – Мюнхен, 1954; Львів, 1994
250. Трофимук О. Розмова з Ехо: “Hippomenes sarmacki...” Пилипа Орлика // Mediaevalia Ucrainica : Ментальність та історія ідей. – К., 1996. – № 3. – С. 98–119.
251. Україна: утвердження незалежної держави (1991–2001). – К., 2001.

252. Універсали Богдана Хмельницького 1648–1657 / Упор. І.Крип'якевич, І.Бутич. – К., 1998.
253. Універсали Івана Мазепи 1687–1709. /Упоряд. І.Бутич. – К.; Львів, 2002, – Ч. I.-II.
254. Універсали Павла Полуботка (1722–1723) /Упоряд. В.Ринсевич. – К., 2009.
255. Універсали українських гетьманів від Івана Виговського до Івана Самойловича (1657–1687) /Упоряд. І.Бутич, В.Ринсевич, І.Тесленко. – К.; Львів, 2004.
256. Уривалкін О. Нарис історії України (сер. XIII – сер. XVII ст.). / О. Уривалкін. – Ніжин, 2003.
257. Федорук Я. Зовнішньополітична діяльність Богдана Хмельницького і формування його політичної програми (1648 – серпень 1649 рр.). – Львів, 1993.
258. Федорук Я. Універсали та листи Богдана Хмельницького (11 доп.) // Україна модерна. – Львів, 1996. – Ч. 1. – С. 135-145.
259. Федорук Я.О. Міжнародна дипломатія і політика України 1654-1657. – Ч. I: 1654 рік. – Львів, 1996.
260. Ханенко М. Діаріуш, або журнал... // Київ. старовина. – 1993. – № 6; 1994. – № 1.
261. Харишин М.В. Історія підпорядкування Української Православної церкви Московському патріархату. – К., 1995.
262. Хегман Б. Пилип Орлик у Швеції (1716-1719 рр.) //Укр. іст. журн. – 1996. - № 3.
263. Хижняк З.І. Києво-Могилянська академія. – К., 1981.
264. Храбан Г.Ю. Спалах гніву народного / антифеодальне, народно-визвольне постання на Правобережній Україні у 1768-1769 рр. – К., 1989.
265. Хрестоматія з історії України для студентів вузів / [Упор.: Б. І. Білик, Л. В. Дячук, Я. С. Калакура та ін.]. – К., 2013.
266. Черкашина Н. К. Історія України від давніх часів до сьогодення./ Н. Черкашина. – К., 2009.

267. Шабала Я. М. Історія України. Посібник-практикум. / Я. М. Шабала. - Луцьк.: ВМА „Терен”, 2013.
268. Шаповал Ю. І. Україна ХХ століття: Особи та події в контексті важкої історії. / Ю. І. Шаповал. – К., 2001.
269. Шевальє П. Історія війни козаків проти Польщі / Пер. з фр. – К., 1993.
270. Шевчук В. Козацька держава: Етюди до історії українського державотворення. – К., 1995.
271. Шевчук В. Козацька держава: Етюди до історії українського державотворення. – К., 1995.
272. Шевчук В. П. Історія української державності: Курс лекцій./ В. П. Шевчук. – К: Либідь, 1999.
273. Шерер Ж.-Б. Літопис Малоросії, або козаків-запорожців. – К., 1994.
274. Шледер Й.Г. Театр Європи // Жовтень. – 1985. – № 7. – С. 83-91.
275. Юрій М. Ф. Історія України: Навч. посіб./ М. Ф. Юрій. – К, 2009.
276. Яворницький Д.І. Іван Дмитрович Сірко, славний кошовий отаман війська запорізьких низових козаків. – Дніпропетровськ, 1990.
277. Яворницький Д.І. Історія запорізьких козаків: У 3 т. – Львів, 1992. – Т. 3.
278. Яковенко Н. Гетьманська Україна під колесами просвітницьких ідеалів // Сучасність. – 1997. – № 9.
279. Яковенко Н. Нарис історії середньовічної та ранньомодерної України. – 2-ге вид., перероб. і розшир. / Н. Яковенко. – К., 2015.
280. Яковлева Т. Гетьманщина в другій половині 50-х років XVII ст. Причини і початок Руїни. – К., 1998.
281. Яковлева Т. Іван Богун-Федорович // Київ старовина. – 1992. – № 5.
282. Яковлева Т. Іван Виговський: істина та вимисел // Київ. старовина. – 1998. – № 3. – С. 141-159.
283. Яковлева Т. Руїна Гетьманщини: Від Переяславської ради-2 до Андрусівської угоди (1659–1667 рр.). – К., 2003.
284. Ярова Г. Герб Пилипа Орлика // Неопалима купина: Народознавство.

Історія. Архіви. – 1993. – № 1.